

Lontar dluwé Puri Gédé, Krambitan.
 Katuronin antuk : Segung Putri.
 Kabandungang antuk: Segung Putri.

GAGURITAN GAJAH-KUMUDA, PURI GEDÉ, KRAMBITAN, 1

- 1b 1 Awighnam astu.
 2 SEPUR DURMAO.
 3 1. Ana tuturan satwa urujwing rajya, gita patulung branti,
 4 pinupuhan Durma, ati liwat prapanca,
 5 basané manjawa bali, tan wring pakérang,
 6 ginuyuwana ing bhumi.
 7 2. Kawarna sang Prabhu Jambi-nagara, liwat wirya Brépati,
 8 agung punang bala, anghing tan ana aputra,
 9 sang Prabhu langkung priyatin, paran kasukan,
 10 sapa kang enggan-tyani.
 11 3. Dadya sang Batha tinggal rajya, lawan Sri Pramésuari,
 12 amangun abrata, tapa-yoga ginlar,
 13 malar ana sih ing Widdhi, asung atmaja,
 14 sira Sri Narapati.
 15 4. Eggwan nira atapa ring giri Kélasa, tan marya angastiti,
 16 Bhatara Purusa, sinimpén ing adnyana,
 17 lèbok nèng kundi manik, maka patirthan,
 18 nira sang tapa kalih.
 19 5. Tan kataman tanah sidya mangun tapa, sampun lumrahèng bhumi,
 20 sasakti ning tapa, ana ta sisya nira,
 21 Andaru rajya namèki, kèn Daru istriya,
 22 raksasa kang kajatin.
 23 6. Pirang dina lamané amangun tapa, ana nugraha ning Widdhi,
 24 saking Déwa-laya, sira Sri Pramésuarya,
 2a 1 dadya ta sira garbhini, pala ning tapa,
 2 sayana mèh Sri Bhupati.
 3 7. Tan kocap lamané sira garbinia, watara sanghang sasih,
 4 masa ning uméwa, rarya ring jro ning garba,
 5 wékasan sira unijil, kang raré istriya,
 6 rupané ayu lèwih.
 7 8. Dadya sinambut atmaja ingémnan, déra Sri Pramiswari,
 8 aduh anak ing wang, moga wèta agèsang,
 9 tunggunèn Sri Narapati, tilar nagara,
 10 tan trémanhèng nagari.
 11 9. Sabran dina iningu nira atmaja, liwat asih Sri Bhupati,
 12 sang lwir ratna ning rat, cayané kadi gili-gilap,
 13 sang apatra Ratna-giri, lwir purna candra,
 14 cayan ira nölöhin.
 15 10. Sri Narèndra ènggèt sirèng panamaya, pan masa ning umulih,
 16 mwah Sri Pramésuarya, pinèkul tang atmaja,
 17 saha wacana mlad ati, nini mas ing wang,
 18 pakariya mangkèki.
 19 11. Ingsun kèsah kalawan sira bun ira, umungsi sunia sthiti,
 20 ring Rudra-bawana, sampun nangsara raga,
 21 anangis Dyah Ratna-giri, angerowara,
 22 sasambaté mas asih.

- 2b 23 12. Badèn Dèwi wuwusé srèt pégat-pégat, maingsun bapa aji,
 24 1 yan sira atinggal, paren tēmah sun bapa,
 25 kari ya nahēn priyatin, duh ibu sorya,
 26 parēng sira ta lalis.
 27 13. Mini mas nyawan ingeun aja nangsara, apan titah ing Widdhi,
 28 tan kēna tinulak, kari ya sira ninia,
 29 moga amanggih lēwih, Sri Maranatha,
 30 mulat tan trēsèng putri.
 31 14. Andaru raja ana pawēkas ing wang, atmajan ingeun nini,
 32 kita wilasa,^{ha} ngita ring pasrama,
 33 agéya ingeun umulih, hēng Rudra-loka,
 34 mungai Hyang Adi lēwih.
 35 15. Sampun sira animpēn sukma ning rasa, marga nira umulih,
 36 wusé apralina, moksah sirang ambara,
 37 kalawan Sri Pramiswari, wus katēkēng para,
 38 tan ucapēn sirēki.
 39 16. Dyah Batna-giri kari sira kantaka, tan sah atawan tangis,
 40 sira kēn Andarwa, pamuwusé alas arsa,
 41 sampun akaruna Gusti, balik linilas
 42 karsané ingeun iring.
 43 17. Sabran dina ingajak marēng pasrama, nira sang tapēng ukir,
 44 samya anyambama, angatur sarwa-phala,
 3a 1 sang Dyah suka ananggapin, tēr lumampah,
 2 ri tēpi ning asrama. liman,
 3 18. Sang Dyah kēpwan alinggih ing karang/ anon langēn ing ukir,
 4 kangēn ing yayéwang, kēn Andaru angucap,
 5 lah dēwa dawēg lumeris, amupuh sinwam,
 6 ri pungkur ring wana-dri.

OPUH SINOMĒ.

- 7
 8 19. Sang Dyah kēsahēng asrama, sampun malēbbētēng puri,
 9 kalawan sira kēn Darwa, ēnēngakēna sirēki,
 10 ana malih winarni, Prabhu Surya-wangsa kasub,
 11 wawu dēnda sang katong, akwēhan pera biniaji,
 12 ayu-ayu, jakmika utaming sastra.
 13 20. Nijil sira Sri Narēndra, ingiring para kawi,
 14 tan sah angrangsuk kaprabon, asumpang sumanas ōki,
 15 jinēbedan mrik minging, arja anungklēlang duhung,
 16 landéyan mas ijo, tuhu ratu nyakra warti,
 17 mēnggā^p pēkung, tuhu Prabhu yayēng surat.
 18 21. Ingiring ing sopacara, tuhu Prabhu nyakra-warti,
 19 pawongan akwēh nom-anom, basē-ja samunia lungid,
 20 ndan sira Sri Bhupati, sampun prapta ring manguntur,
 3b 21 bala kapanggya ngantos, miwah para Adi-Mantri,
 22 para ratu, kalawan Patih Mangku-rat.
 23 22. Alinggih ing singha-sana, sopacara anēng uri,
 24 ri wijil ira sang katong, rēp norawania ngling,
 25 Patih ya Mangku bhumi, Mantri miwah para ratu,
 26 sampun atataēnggon, ndan sira Sri Narapati,
 27 alon mawus, rakryan Patih Amangku-rat.

- 3b 28 23. Ingsun apti acengkrama,
 29 sarwi-ambuburu buron,
 30 arahana ta Fatih,
 31 rakryen Patya wot sinom,
 32 dadya mantuk,
 33 24. Wêngya sira wus anèdra,
 34 ayas akampuh sutréjo,
 35 nêhër sira unijil,
 36 sanya pada angantos,
 37 akyan dulur,
 38 25. Sampun sira Sri Narèndra,
 39 katon lurah ing kalangon,
 4a 1 mivah para di Mantri,
 2 ana ambubu buron,
 3 ana lusur,
 4 26. Mangké tèka ning utpata,
 5 atmahan udan sumyok,
 6 sihingèndi paran èki,
 7 anèng Wètan sang katong,
 8 ndan sang Prabhu,
 9 27. Anjugjug ing pasanggrahan,
 10 saprapta nira anèng jro,
 11 rupané aya lèwih,
 12 sang Dyah manjing ing jro gèdong,
 13 sang ahulun,
 14 28. Sapa adrèwé pasraman,
 15 kawula iki sang katong,
 16 ana ta leki mami,
 17 lungha ngulati buron,
 18 Kèn Andaru,
 19 29. Wontèn atmaja ning wang,
 20 sang Natha rumasèng panon,
 21 ing èndi kang raksasi,
 22 lwir Hyang-hyang ing kalangon,
 23 Kèn Andaru,
 24 30. Kèn Darwa jèngèr angucap,
 25 yèn aptihèng anak ingong,
 26 tan yogya kang raksasi,
 27 tan wun brasta sang katong,
 28 Kèn Andaru,
 29 31. Mulus sih ta Kèn Andarwa,
 30 yèn ana wasa patèmon,
 31 Kèn Andarwa anawurin,
 32 asung patik sang katong,
 33 anak ingsum,
 34 32. Angèntyani Sri Narèndra,
 35 yèn ayun mangkya sang katong,
 36 sang Natha garjita ngling,
 37 ri kapana sang katong,
 38 anèng pungkur,
 andon kalangèn ing wukir,
 anèng ènjang sun lungènjing,
 juru bédag juru rajut,
 nuhun patik Sri Bhupati,
 sang Natha malèbèng pura.
 ènjang atangya Krèpati,
 tinarètès ing mas adi,
 kang bala sajuru-juru,
 Krèpati munggah ing asri,
 tan kawarnahèng dadalan,
 wus prapti tèpi ning wukir,
 tumurun Sri Narapati,
 pada adudwan kulangun,
 umyang swaran ikang anjing,
 ri jèng ron ikang kanana,
 kukus ing angarèbi,
 Sri Naranatha nglingari,
 ana umatur pukulun,
 wontèn pasraman kaduli,
 lumaris sira lumampah,
 ingiring ing para Mantri,
 dadi ana Dyah keaksi,
 sakèdap ika kadulu,
 kèn Darwa karyanèng yawi,
 aris dè nira ngandika.
 Kèn Darwa sumawur aris,
 Kèn Andarwa-aran mami,
 Andaru raja namèku,
 sumawur Sri Narapati,
 kita adrèwèha anak,
 sawiji ika raksasi,
 marupa tan amisinggih,
 adrè anak listwayu,
 wèkasan sira angling aris,
 sun jaluké anak ira,
 punapa karsan Krèpati,
 mangdé rugan ing nagari,
 binoyong dèra sang Prabhu,
 sang Prabhu smu smita angling,
 sampun kadadawan ujar,
 ampu wong ka-wlas asih,
 atèmhahan tan wring pati,
 duh dèwa Sri Maha Prabhu,
 anghing wontèn ta kang janji,
 yèn sira adrèwé putra,
 dadi ratu nyakra-warti,
 ajana ngowah ing janji,
 bagéya kita Kèn Daru,
 arèpa nguwah ing janji,
 tinèmbangan Dangdang-gula.

DANGDANG-GULĀ.

5a 1

- 2 33. Kĕn Andarwa bungahĕ tan sipi,
 3 ndikan Sri Naranatha,
 4 Kĕn Darwa alon matur,
 5 sandika Sri Warĕndra,
 6 tan simpang tuduh sang moktah,
 7 dadya sira namingsinggi,
 8 34. Wĕngya adan mangkĕ Sri Bhupati,
 9 rĕkĕ plangi sutra,
 10 lunakwa ana santun,
 11 dĕ nira Sri Warĕndra,
 12 sampun binukar kang langaya,
 13 warnanĕ lwir widadari,
 14 35. Sapraptanĕ sira Sri Bhupati,
 15 ndan sang anĕng ilam,
 16 sinambutan ana santun,
 17 sarwa ngiling-ilingan,
 18 kang asung agringing nala,
 19 sandika dadi ya Gusti,
 20 36. Tambanana laran inggun nini,
 21 sari campaka,
 22 sang Dyah mĕnĕng tumungkul,
 23 sampun kĕsahan sinjang,
 24 sang Dyah tan polih anulak,
 25 kakĕnan ing asmera sang Dyah,
 26 37. Sang Batha ita nambut gipih,
 27 sang lwir ing kusuma,
 28 sang Dyah tan sah pinangku,
 29 sang Dyah dinus ing pangkwan,
 30 anglilir angayuh,
 31 dĕ nira Sri Warapati,
 32 38. Pangrumumĕ lwir madu gĕndis,
 33 yĕn sira tulusa,
 34 yĕn sira apti masku,
 35 mukti yarum ning rajya,
 36 sadĕnta angrĕhakĕna,
 37 inggun uga angĕntyani,ⁿ
 38 39. Sri Warĕndra tan arĕp umulih,
 39 kabandanĕng rimang,
 40 katungkul among lulut,
 41 mukti rum ning paaraman,
 42 sampun sira anggarbinia,
 43 sang Batha angasih-asih,
 44 40. Mulih waluya nagara iki,
 45 mirah jiva ning wang,
 46 sang Dyah alon amuwus,
 47 sang Batha angandika,
 48 anglĕngĕr sira lumpah,
 49 lakunĕ anolih-nolih,

angrĕngwa,
 asru bangrĕt sariranĕ,
 mari sira Dyah Ratna-giri,
^{ng}
 t inatapan sampun,
 Ratna-giri,
 sawujarĕ Kĕn Darwa.
 akampuh,
 asĕkar dadu bang ing lambĕ,
 wus apanggih Dyah Ratna-giri,
 asarĕyan junjung,
 sang Dyah kĕksi,
 tumurun saking Kĕndran.
 ring wano Dyah,
 dadya ta lungha ya nirĕ,
 wus ingĕmban Bahadĕn Dĕwi,
 aduh arin inggun,
 masku yayi,
 moga tulusakĕna.
 knĕng wisayatra,
 mulus swĕcaha Bahadĕn,
 Sri Warĕndra tan sah ngrapti,
 Gandania wrik arum,
 mapan sampun,
 Ratna-giri murcita.
 arin inggun,
 lah anglira Bahadĕn,
 ingusapan swĕya ring rahi,
 tumuli awungu,
ⁱⁿ
 sinjangan,
 sarwi angaras-aras.
 mirah inggun,
 ngawula kĕnĕng sun mangkĕ,
 sun ingajak mulih nagari,
 akaronan lulut,
 tan atulak,
 sihi bulan sirama.
 hĕng nagara,
 lali-ya ring pasuktinĕ,
 sang Dyah sampun kapadan kapti,
 tan pasah adulur,
 Ratna-giri,
 kantun inggun kĕsaha.
 pakariya,
 atutur ring sariranĕ,
 sampun lawas anĕng nagari,
 agĕ inggun mangsul,
 Sri Warĕndra,
 sang Dyah anuti tinggal.

5b

- 6a 1 41. Tan kawarna sira Sri Bhupati,
2 anèng swanagara,
3 suka sama anungsung,
4 miwah para satriya,
5 ndan sira Sri Naranatha,
6 maring sira Ratna-giri,
7 42. Sampun lama sira Sri Bhupati,
8 wontèn kalih candra,
9 Ratna-giri winuwus,
10 yèn sira Sri Warèndra,
11 lumpah sira asira,^m
12 Kèn Darwa tan sah angiring,
13 43. Sang Dyah kèсах mangké hèng asrami,
14 mara hing bèjya,
15 Ratna-giri sèmu èpuh,
16 angungkul ing talaga,
17 anon kumuda sumèkar,
18 tunjung bang lan tunjung wilis,
19 44. Sang Dyah arsa nèra ngayuh seri,
20 mèntas alonlonen,
21 panukuming hyang agung,
22 mungwing jro ning kumuda,
23 Ratna-giri asèmu èrang,
24 sampun praptahèng asrami,
25 45. Kèn Andarwa maraha sèmu gipih,
26 mirah jiwa ning wang,
27 paran prènah alabuh,
28 aja Kèn Darwa èwa,
29 dadi awuwuh kang lara,
30 Kèn Darwa mènèng tumuli,
31 46. Sasambaté Kèn Darwa anangis,
32 aku sahèng bèjya,
33 rinuruh ten katèmu,
34 Kèn Andarwa wus kèpwan,
35 kawarna sang anèng bèjya,
36 ring jro ning kumuda nganti,
37 47. Kèn Andarwa mara maring bèji,
38 amanggih kang rarya,
39 sinambutan asantun,
40 atmajané Bahadyan,
41 binakta maring pasraman,
42 kapanggih sira aguling,
43 48. Satangi nira Dyah Ratna-giri,
44 ring ipèn ira,
45 Kèn Darwa kagèt rawuh,
46 sanding ira Bahadyan,
47 bènjang kawula pangèran,
48 sukur bagya sihing Widdhi,
- sampun prapti,
anjugug maring jro rajyè,
ibu aji lan rantèn aji,
lulurah adulur,
sayan lali,
jènèk muktya ring pura.
èng nagara,
hènèngakèna ta rèké,
rumasa anèng jro ati,
nora-rèpa mangsul,
maring bèjya,
sabrèna dina hèng bèjya.
^{ma}
lumpah sira,
sampun prapta hing prènahé,
alinggih ri tèpi ning bèji,
sang Dyah asèmu mangu,
angarsani,
rinubung ing bramara.
ning kumuda,
dadi tumiba maniké,
sayaktiné Rahadèn Mantri,
kumuda dadya kucup,
dadya mulih,
Kèn Darwa tumingal.
sarwya ngrangkul,
dadi muksah garbhininé,
popoyanèn kawula Gusti,
da wawirang ingseun,
yèn tuturèn,
lumampah maring bèjya.
pègat-pègat,
ring prènah ira Rahadèn,
anèng tèpi-tèpi ning bèji,
soré sira mantuk,
sampun lami,
mijil sira Bahadyan,
sukur sira,
gumiwang-giwang warnané,
panora lyan Rahadèn Mantri,
tumuli pinundut,
Ratna-giri,
ngipi amondong wulan.
gègètun sira,
dadi usapin waspané,
sapreptané asèmu tangis,
aduh Gustin ingseun,
langkung suka,
Rahadèn Mantri agèsang.

- 7a 19 49. Tingalana mangké Radèn Mantri,
20 sang Dyah asĕmu òwa,
21 Kèn Darwa sawur alus,
7b 22 uni kĕsah ing garbha,
23 sang Dyah apinda tan soba,
24 kagĕt ana sablĕng langit,
25 50. Aja sira tan arĕpa nini,
26 anak ira tuwan,
27 uni mas ingun,
28 umĕtu kang ataja,
29 mangké masa ning umĕtwa,
30 anak ira iku nini,
31 51. Radèn Dĕwi garjita ring ati,
32 té saking akasa,
33 Radèn Mantri sinambut,
34 wong nista s inda-inda,
35 iningu nira kang putra,
36 52. Bupanĕ anom apĕkik,

ingĕmbanan,
peran sangkanĕ kang rarĕ,
masa dudu Rahadèn Mantri,
iku Gusti ingun,
ami-tuhu,
duh nini anak ing wang.
angakuwa,
Radèn Mantri sayaktinĕ,
wus asiram ana ring bĕji,
mungwing jro ning tunjung,
pan bus mijil,
aran Gaja-kumuda.
apa wengeit,
atutur ing sariranĕ,
ampuranĕn kawula Gusti,
liwat kawĕlas ayun,
ĕnggal agung,
Smarandana ngupĕtya.

ĠĒMARAN-DARĠ.

- 37
38 52. Kawarnaha Radèn Mantri,
39 wayahĕ wawu sapangon,
40 arĕga taru mwan singha,
41 cĕlĕng kancil landak kidang.
42 53. Bahadèn lungha ndon rasai,
6a 1 sato sadaya adulu,
2 ring luhur ringha-cala,
3 sampun aprapti maring umah.
4 54. Tan kocapa sampun lami,
5 kalawan sagung ing sato,
6 muwah sira Kèn Darwa,
7 kalawan sirĕ bun ira.
8 55. Tan sah tinarhang-aji,
9 ĕnggal bisa Radèn ino,
10 parungguhan ing basa,
11 kalawan sukema ning rasa.
12 56. Radèn Mantri angling aris,
13 salawasĕ nora katon,
14 nora anahing kĕnia,
15 ingun apti wruh ing sira.
16 57. Ibu nira anawurin,
17 aywa sira atatakon,
18 sumawur Radèn Mantriya,
19 sirĕ bun ira angucap.
20 58. Kèn Andarwa dĕn takonin,
21 Kèn Andaru sun atakon,
8b 22 Kèn Andaru raris angucap,
23 ika ta rama Bahadyan.

amukti-ya rum ning wana,
kinĕmit ing sarwa-satwa,
mong mangsa kalawan ĕnuk,
anunggangin asti mĕta,
salaku nira Bahadyan,
sandyā Bahadyan wus mantuk,
Bahadèn Mantri kasukan,
tan pasah rahina wĕngya,
agung rĕkĕ sukan ipun,
maring brĕkat ing pandita,
salwir ing sastra Aksara,
wyanjana makadi tutur,
ibu ingun atatanya,
ĕndi rama ning sun tuwan,
lah jatĕnĕn ingun ibu,
aduh Gusti anak ing wang,
pan sira tar adrĕwĕ rama,
peran sangkanĕ sun mĕtu,
Bahadyan ika tatanya,
ĕndi raman ingun kakya,
ratu Suryo-wangsa iku,

- 8b 24 59. Radèn Mantri garjita ngling,
25 kalawan sira Kén Darwa,
26 anénggèh réké ibwa,
27 minaka rama nira.
28 60. Ibu nira anawurin,
29 sapa ingajak mas katong,
30 atmaja anak ing wang,
31 ibu sampun manangsaya.
32 61. Bahadèn kèsah lumaris,
33 tan kawarnaha ring énu,
34 Prabhu ring Surya-wangsa,
35 pépép kang para punggawa.
36 62. Bahadyan ika lumaris,
37 kalawan sira sang katong,
38 ri ^{ng}Winking ira Bahadyan,
39 ri warna nira Bahadyan.
40 63. Sang Natha ngandika aris,
41 alingihèng arép ingong,
42 pawaraha sajatya,
9a 1 kawula iki wong papa.
2 64. Harman ingeun daténg nèki,
3 wontén janjiné sang katong,
4 uni duké saharas,
5 yèn ibun ingeun adrèwyanak.
6 65. Angéntyani Sri Bhupati,
7 sang Pandita angling alon,
8 aran Gajah-kumuda,
9 akon marék Sri Narèndra.
10 66. Sang Natha jéngér tur angling,
11 ri kapan Prabhu mongkono,
12 norèng sun adrèwyana^k,
13 kèsah ndatan papamita.
14 67. Tan kawarna anèng margi,
15 anèñl ing sarirané,
16 maréké ngibun ira,
17 andika nira sang Natha.
18 68. Ibu nira asému tangis,
19 duh anak ingeun mas katong,
20 tan ingaku atmaja,
21 sampun sira ngangén bapa.
9b 22 69. Tan kocapa Radèn Mantri,
23 tan kocapa Radèn ino,
24 sampun mantuk ing rajya,
25 kapanggih sira anidra.
26 70. Sang Natha téka sumanding,
27 saha wacana alon,
28 ingeun sirang garbinia,
29 maka pangébing nagara.
- ibu kari-ya ta sira,
ingsun apti wruh ing bapa,
Prabhu Surya-wangsa iku,

sampun ta sira gya lunga,
manawi tan ingakuwa,
Bahadèn sumawur elus,

adulur lan sang Pandita,
énggal prapta ring nagara,
tinangkila ring manguntur,

alinggih ayun-ayunan,
mivah sang para Pandita,
gawok sakwèh ing ngandulu,

wong paran téka ring kènia,
kita sapa aran ira,
Bahadèn Mantri wumatur,

umédék ri jéng Narèndra,
maring ibun ingeun nyawa,
andikané sang Nathéku,

dadi ratu nyakra-wartya,
puniki anak sang Natha,
Batna-giri ibu nèku,

paran ujaré sang pania,
pemangsulana dèn énggal,
Radèn Mantri tan pamuwus,

sadalen angému waspa,
sampun praptahèng asraman,
sadaya tinata sampun,

rinangkul sira Bahadyan,
peranta ténahé bapa,
apan dudu hing hyang agung,

atutura ibu nira,
Prabhu Surya-wangsa kocap,
Sri Pramiswari dinunung,

amékul sarwi angaras,
aduh Gusti sukur bagya,
moga adrèwyanak jalu,

9b 30 71. Tan kocapa sampun lami,
 31 tutug secara ning katong,
 32 tan liyan paněngren ira,
 33 warnané tan sumadala.
 34 72. Sampun agung Radèn Mantri,
 35 wayahé wawu sapangon,
 36 adrěwé anak-anak,
 37 kapo anaké sawijya.
 38 73. Wěntěn ta malih winarni,
 39 bisėkané sang katong,
 40 sang Nathěng Surya-wangsa,
 10a 1 Sinom gantiya ning těmbang.

ĠPUN SINOMĠ.

2
 3 74. Kocapa sira sang Natha,
 4 liwat sih ira sang katong,
 5 puspa-ta Pyah Candra-wati,
 6 lwir yang-yang ing kalangon,
 7 wět ning ayu,
 8 75. Bawunia anglunhing janggat,
 9 apra ning minagan dēwa,
 10 sor anih danta minghing,
 11 cisinom asēm ijo,
 12 suměngkė ru^m,
 13 76. Kaka kakayayěng surat,
 14 kocapa sira sang katong,
 15 ri anané sang putri,
 16 nwang tawun tan katunaⁿ,
 17 nden sang Prabhu,
 18 77. Mara ring Malaya-watya,
 19 rakryana Patih kinonkon,
 20 tan kawarna hing margi,
 10b 21 rakryan Patih jumojoj,
 22 hěng manguntur,
 23 78. Apatih ring Surya-wangsa,
 24 sang Natha dadya ngling alon,
 25 praptěng Malaya wati,
 26 rakryan Patih wot sinom,
 27 dé sang Prabhu,
 28 79. Rakryan apatih wot sėkar,
 29 kawula iki sang katong,
 30 Surya-wangsa sang aji,
 31 séwala patra sang katong,
 32 winacěng hyun,
 33 80. Saha wacana mlad prana,
 34 mulus^{sih} ira sang katong,
 35 Radèn Ajěng namėki,
 36 kasyasih lintang kinasihan,
 37 nden sang Prabhu,

mijil ta sira Rahadyan,
 papali ning wawu mětwa,
 Radèn Ajěng naman ġku,
 anging tan bisa angucap,
 katuwon sira sang Natha,
 kaya tan totes ing ratu,
 sang Prabhu Malaya-watya,
 kaprěnah ariya dē nira,
 asmarandana kapungkur,
 sampun aputra sawiji,
 kalawan Sri Pramėswari,
 warnané kawinuwas,
 mēh sor widadari swargi,
 basa-ja utaming sastra.
 gōnia naraju pasti,
 pamayun bunděr raspati,
 těngah ing amrėta konus,
 yěn mēsēm tēka mantėsin,
 masawang putri ring gambar.
 rupanė pada yu lėwih,
 antyan purna kang nagari,
 murhang sarwa-tinuku,
 sampun kawartuhing bhumi,
 Surya-wangsa^a potusan.
 anomah Rahadèn Dėwi,
 angawa busana adi,
 ġnjang wus prapti nagentu-n,
 sang Prabhu sėdėk tinangkil,
 pėpėk bala Adi Mantrya.
 umarėkěng Sri Bhupati,
 paran kardinė apatih,
 bagėya sira kadulu,
 sampun wus kiněn alinggi,
 alinggi sirěng ayunan.
 seha wacanė manis,
 ingutus dēraⁿndrėpati,
 angaturana pukulun,
 tiněnggapan dē sang aji,
 uni ning sastra anglėlėmar.
 aduh arin ingsun singgi,
 maring anak ingsun yayi,
 agung rėkėkərėp ingsun,
 punika ingarsěng putri,
 aris dē nira ngandika.

- 10b 38 81. Rakryan Patih kayang apa,
39 bagĕya Rahadĕn ino,
11a 1 wĕlas ingsum tan sipi,
2 rakryan Patih wot sinom,
3 sampun katur,
4 82. Tinanggapan dĕ sang Natha,
5 ōnggakĕna sang katong,
6 tan kocapan ring margi,
7 sampun praptĕng kadaton,
8 wus katĕmu,
9 83. Sampun katur rĕng sang Natha,
10 sandika nira sang katong,
11 saha wacana manis,
12 sih ira tan potanggon,
13 sinalinan,
14 INĒGATRUHĒ.
15 84. Kawarnaha,
16 lungħa ring Malaya-wati,
17 85. kadĕhan prasama ngiring,
18 Radĕn Ajĕng,
19 wus liwat kang dĕsa tani,
11b 20 rakryan Puntā angeturin,
21 86. Radĕn Mantri,
22 masĕlĕt urangka sampir,
23 landĕyan culahing ukir,
24 87. Sapraptanĕ,
25 sang Prabhu sĕdĕk tinangkil,
26 rakryan Patih Mangku-bhumi,
27 88. Katinghalan,
28 kadĕhan ira ngajĕpi,
29 rijaban ikang sitinggil,
30 89. Sang Prabhu,
31 apatih lah takon aglis,
32 rakryan Patih Mala-jĕnging,
33 90. Wong paran sira,
34 rakryan Puntā anawurin,
35 Radĕn Ajĕng Gusti mami,
36 91. Rakrya Patih,
37 ring sira Sri Narapati,
38 anĕnggĕh Rahadĕn Mantri,
39 92. Radĕn Ajĕng,
40 lumaris Rahadĕn Mantri,
12a 1 lidat suyap muwa oĕmil,
2 93. Sri Barĕndra,
3 asĕng switan apa aris,
4 parĕng lawan ingsum iki,
- andika Sri Narapati,
arĕpa ring sira nini,
mangrĕnga ndika sang Prabhu,
nuhun patik Sri Bhupati,
salvir ing raja-panomah,
rakryan Patih wus tinamuy,
rakryan apatih wus amit,
wus liwat sirĕng alas gung,
muwah sira Sri Bhupati,
pinarĕk sirĕng wijil pisan.
dĕ nira rakryan apatih,
sang Prabhu suka miragi,
aduh maku yayi Prabhu,
maring sira Radĕn Mantri,
mĕgatruh pupuhĕng untat,
Radĕn Mantri Ajĕng sampun,
sampun kĕsahĕng nagantun,
sopacara pada kawot.
anungganĕn jaran dawuk,
prapta tĕpi ning nagantun,
tumurun Rahadĕn ino.
lumanpah sada anguntur,
sinurat dara atarung,
aslut mirah non-anom.
Radĕn Ajĕng ring manguntur,
lawan sagung nĕng praratu,
umarĕkĕng jĕng sang katong.
prĕnah ira sang ahulun,
Rahadĕnda alungguh,
Radĕn Ajĕng karya ngantos.
Malaya sira kagĕt andulu,
sapa kang wong wawu rawuh,
anuli sira atakon,
prapta anĕng manguntur,
ingsun wong Surya-wangsĕku,
ayun marĕkĕng sang katong.
anuli sirĕh umatur,
wong Surya-wangsa kya rawuh,
Patih undang Radĕn ino.
ingaturan mapan sampun,
lumpah andĕngdĕng bawu,
mĕsĕm sakwĕh ing wong tumon.
kagyat sira andulu,
kaki lah dawĕg alungguh,
tutut sira Radĕn ino.

- 12a 5 94. Sampun linggih,
6 kadèhan mādèk ing uri,
7 tan sah kinanti twan Mantri,
8 95. Sri Premiswarya,
9 sang Natha ngandika aris,
10 Radèn Ajèng nama nèki,
11 96. Bagéya ingsum,
12 lah alinggiha ériki,
13 lah alinggiha ériki,
14 97. Yayi swarya,
15 maring anak ingsum iki,
16 adrèwé anak sawiji,
17 98. Radèn Ajèng,
18 kadèhan samya angiring,
19 Kèn Bayan lawan Kèn Sanggit,
12b 20 99. Sakatahé,
21 ngandulu Bahadèn Mantri,
22 maring sira Radèn Dèwi,
23 100. Rakandika,
24 rupané kalivat pèkik,
25 ring warna nira twan Mantri,
26 101. Radèn Dèwi,
27 Kèn Bayan awlas ningalin,
28 marupa^t ana misinggih,
29 DEPUH SALOPOGÉ.
30 102. Nda kawula angiring,
31 répa cuh sun mas katong,
32 norèng sun mangkanaha,
33 nda kawula Pangèran,
34 103. Andulu Bahadèn Mantri,
35 katuju Bahadèn ino,
36 sampun awas Bahadyan,
37 Bahadèn Daba ta lara,
38 104. Bahadèn Dèwi awali,
13a 1 anèsi ing sarirané,
2 Kèn Sanggit lan Kèn Bayan,
3 kalawan Kèn Pangumèngan.
4 105. Salawasé Radèn Mantri,
5 sang Dyah sira gung wirangrong,
6 Radèn Ajèng kocapa,
7 wus prapta ring Surya-wangsa.
8 106. Enèngakèna Radèn Mantri,
9 sampun matur ring sang katong,
10 muwah siré bun ira,
11 Prabhu ring Malaya-watya.
12 107. Tan sah tinari twan Dèwi,
13 saha wacana nlas ayun,
14 sampun sira Pangèran,
15 manawya dadi ta lara.
ing arsan ira sang Prabhu,
sang Natha ngluwarang mantuk,
ing ajak sira marèng jro.
katèwa sira lungguh,
yayi anak ira rawuh,
Sri Premiswarya napalon.
kakya ta wawu rawuh,
Radèn Ajèng mangkya muvus,
sang Prabhu ngandika alon.
mulus dè nira amupu,
katuwon sikaka Prabhu,
rupané kalintang awon.
ginawa ring salu Kidul,
wong jro samya nonton sung,
parèng sira anononton.
kang wong prasama gumuyu,
Kèn Bayan malaywa matur,
Kèn Baya anèmbah alon.
Bahadèn Mantrya wus rawuh,
sor sagung nging pareratu,
galak amanis yèn tinon.
umèng sarwa-tumungkul,
duh déwa sang sri ning rumrum,
pantès atèmbang Salopog.
anonton raka andika,
Bahadèn Dèwi ngandika,
Kèn Bayan sumawur guyu,
tutut sira Radèn Dèwya,
katèwa linggihèng ambyan,
ring warnané raja sumu,
mantuk s' irahèng lalangwan,
tumuli sira anidra,
tan sah sira atutunggu,
wontèn ing Malaya-watya,
tan kèna ring tadah nidra,
sampun sira amit mantuk,
kalawan kadèhan ira,
suka sira Sri Narèndra,
ana ganyaha ning wuwus,
dè nira Sri Naranatha,
aduh nini anak ing wang,
anutakèn punang kahyun,

13a	16	108.	Sang Dyah branta kingking	ageng	tan pasah wijil ing waspa,
	17		sang Natha tan marya ngrumum,		kalawan sire bun ira,
	18		ingajak mēnga-mēnga,		marēng temen warap santun,
	19		pawongan ira tan pasah.		
	20	109.	Sang Dyah apti angēndon rasmi,		anon langēn ing acala,
	21		sang Natha anut pakarsané,		mangkya sira apangarah,
	22		lungga ana ring bēnjang,		Punggawa Mantri kang agung,
	23		inguntat pinupwēng Durma.		
	24			<u>DEPUK DURMA.</u>	
	25	110.	Tan kawarnēng wēngya bēnjang Sri/	Narēndra,	adandan sira sang aji,
13b	26		lan sri Pramisiwarya,		akampuh papatuhan,
	27		asēkar sira warsiki,		wus tinēbadan,
	28		asabuk lubēng lēwih.		
	29	111.	Radēn Dēwi ahyas sira sambarana,		arja sinjang giringsing,
	30		pinggōl kēmbang sēdah,		asumpang tiga patra,
	31		sisinom atap angrawit,		waja waridanta,
	32		lati gēsēng abangkit.		
	33	112.	Radēwi sampun sira ingaturan,		adan sira wu mijil,
	34		wus prapting pastroyan,		sampun mungging sakata,
	35		kalawan Sri Pramēswari,		Sri Naranatha,
	36		anunggangi mēta-asti.		
	37	113.	Sri paduka Swarya lumampahēng arca/		kalih Rahadēn Dēwi,
	38		sang Natha hēng untet,		apayung swēta warna,
	39		sumrēg kang bala angiring,		para di Mantrya,
	40		Lulurah manca dēsi.		
	41	114.	Tan kawarna lampah ira Sri Narēndra,		adoh dēnia lumaris,
	42		livating nagara,		sampun prapting acala,
14a	1		Radēn Ajēng anuturi,		paksa umilwa,
	2		angiring Sri Bhupati.	astya,	
	3	115.	Sri Narēndra tumurun sira ring/		angalihi karasmin,
	4		sang para di Mantrya,		pada dudwan kalangwan,
	5		sang Dyah suka mupu sari,		ring gēgēr Wētan,
	6		lawan Sri Pramēswari.		
	7	116.	Kaka kakan ira suka awuwuran,		ramya ngrumpukang sari,
	8		ning bujaga puspa,		hingatur ring Rahadyan,
	9		tinanggapan punang sari,		dadya sinumpang,
	10		dē nira Radēn Dēwi.	srama,	
	11	117.	Mangamiyat sang Dyah langēn ing a/		penjrit ikang sundari,
	12		laju sinawuran,		dē ning catakē ^{ng} tawang
	13		sata-wanania nyēkōrin,		ring lēbak-lēbak,
	14		wraknia nawang aganti.	sahana,	
	15	118.	Sang Dyah kēpwan alungging sila/		sarwya nēmpal sēmi ning,
	16		angsoka sinura,		hing nakahē ^{ng} sigita,
	17		tapi ning basania amanis,		pan sinang ^{ng} cipta,
	18		wong ^{ng} anyanga kara ⁿ mi.		

- 14a 19 119. Nêhër ring awé Kabayan méréndya, waca pralambang iki,
20 wolih ing amuda, sampun kasrah kang laka,
21 winaca swarania manis, amudut cita,
22 sang Dyah suka angapi.
23 120. Sri Narèndra sampun sira karamèna, prapta sang para tapi,
24 atur sarwa-phala, saisi ning acala,
25 suka sira Sri Bhupati, nêhër binuktya,
26 Rahadèn Ajông ten kari.
27 121. Sri Pramisiwarya sampun sirèng atura, dè nira Sri Bhupati,
28 marèng pasanggahan, sampun sira anadah,
29 kalawan Dyah Candra-wati, mwanng bala Mantrja,
30 watra tan ana kari.
31 122. Tan kewarna sang Watèng Malaya-watya, rama sira amukti,
32 Radèn Mantri kocap, aren Gajah-kumuda,
33 sampun karèngwa Brèpati, Malaya-watya,
34 lungga angèndon karasmin.
35 123. Egar garjita Radèn Gajah-kumuda, tumuli sira amit,
36 marèng ibu nira, ibu ingseun lungga,
37 kocap Prabhu Malaya-wati, prapta sa-istrya,
38 ingseun arèp anguning.
39 124. Ingsun angèngwa warta Prabhu Malaya, watya asuté istri,
40 kahayoné liwat, bagési yèn kapèndak,
41 nibu nira anawurin, duh anak ing wang,
42 manawi manggih wisti.
43 125. Eèn Andarwa aris dè nira angucap, sampun manangsaya Gusti,
44 wentèn kaliliran, nraman ingseun ing kuna,
45 puniki kulambi adi, yèn anganggoha,
15a 1 norana wong awruhin.
2 126. Sampun tinanggapan dè nira Rahadyan, anêhër sira lumaris,
3 marèng pasanggahan, nira Sri Maranatha,
4 katinghalan Sri Bhupati, akaramèna,
5 lawan para di Mantri. ira,
6 127. Sang Dyah katinghalan mangkya prènah/ alunggwing balé alit,
7 kahèban angoka, wawu sira wus ahyas,
8 asuwang sarpa kèsari, saha padapa,
9 tinrangganèng warsiki. hal,
10 128. Radèn Mantri mangkin saharasa tuming/ ring sira Radèn Dèwi,
11 lènglèng kapèntan, yan sinamèng ayunia,
12 ten pèndah lwir Dyah Arini, turun mancana,
13 ri sira sang mayati.
14 129. Radèn Mantri aris dè nira lumakwa, ring wong mbatang ginijing,
15 sampun pinarèkan, inggèa pangawinan,
16 sawiji norana ngaksi, Rahadèn Mantrya,
17 mara ring Radèn Dèwi.
18 130. Radèn Dèwi tan sah sira marna-marna, langèn iki wana-dri,
19 lan para wong ira, anuli smèt sèdah,
20 dadi ana wong kaaksi, prapta anukama,
21 rupa anom apèkik.

- 15b 22 131. Kagèt sang Dyah azis dè nira angucap, sapa kaka wong iki,
 23 lah ta tinghalana, tinanyana dèn ènggal,
 24 akon murasa kèriki, tan wandya pèjah,
 25 yèn katur rèng Brèpati. ngan,
 26 132. Watra tininghalan dè ning kang pawo/ norana wong kaaksi,
 27 umatur Kèn Bayan, sarwi-aguywa-guywan,
 28 ingèndi kang wong kaaksi, masawaniha,
 29 wong lanang maré riki.
 30 133. Duh mas nyawa manawa sisalah driya, wong ira sawur paksi,
 31 lah mènèng atuwan, Radèn Gajah-kumuda,
 32 mangké sayan marèpèki, sang Dyah marmaras,
 33 èpuh rumasèng ati.
 34 134. Radèn Mantri wuwusè andudut cita, déwa sang kadi ratih,
 35 tinghalana ing wang, wong papa kasih arsa,
 36 tan^a jrih datèngèng pati, ingsun mas nyawa,
 37 wong kutang bapa aji.
 38 135. Lemon sira mulus sih amupwa-kèna, nda kawula Gusti,
 39 agung inganpura, apti ngawulakèna,
 40 sadèra ngrèhang kadadin, tan dadya tulak,
 41 sakarèpè sun iring.
 42 136. Radèn Dèwi tumungkul sarwa-angucap, wong paran sira iki,
 16a 1 lunga ta dèn ènggal, paran ujara nira,
 2 Kèn Bayan lawan I Sanggit, gipih angrèngwa,
 3 ujaré Radèn Dèwi.
 4 137. Bi Bayan Sanggit Pasiran Pangunèngan, liwat maras ing ati,
 5 umatur Bi Bayan, duh déwa susuhunan,
 6 sapa ingajak ériki, awarah-warah,
 7 jaténèn ingsun singgih.
 8 138. Sang Dyah sira sumawura sèma wirang, kaka wruha siréki,
 9 nora papacuhan, ujar ingsun ring sira,
 10 marupa tana misinggih, ta sira kaka,
 11 ring ujar ingsun yakti.
 12 139. Duh mas nyawa marmas ingsun mangkana, apinda tana misinggih,
 13 nora tininghalan, rupa ning wong anukema,
 14 manawi déwa nurwani, sang Dyah ta sira,
 15 sumawur Dangdang-gèndis.
 16
 16 OPUS DANGDANG-GÈNDIS.
 17 140. Candrawati wuwusè amanis, ajaka kaka,
 18 dadawan ujar, panora wruhing jatiné,
 19 Radèn Mantri umatur, panora lyan inapti,
 20 apti siyang latri ingajap, mirah Gustin ingeun,
 21 bènjang kawula Pangèran, langkung suka,
 22 karyanèn pèdèk ring puri, moga tulusakèna.
 23 141. Sang Dyah tumungkul tan panawurin, acèmu wirang,
 16b 24 anampèhing cita, Radèn Mantri sayaktiné,
 25 Gajah-kumuda matur, pakarya mas nyawa Gusti,
 26 manawi ana wikan, agé ingeun mantuk,
 27 anging pandan kawula, aja lawas,
 28 sampun sira walang ati, antosèn tigang candra.

<p>16b 29 142. Tan kawarna mangkō Radèn Mantri,
 30 dō nira angucap,
 31 Radèn Mantri wus mantuk,
 32 panora iningholan,
 33 nōnga Bahadèn Mantriya,
 34 sang Prabhu Malaya-wati,
 35 143. Sampun kēsah mangkō Sri Bhupati,
 36 sagrēhan sang Batha,
 37 tan kawarna ring hōmu,
 38 Radèn Ajēng kocapa,
 39 ring nagarēng Surya-wangsa,
 40 kawarna Sri Bhupati,
 41 144. Lunga mara ring Malaya-wati,
 42 mwat raja panomah,
 43 sang Batha ring manguntur,
 17a 1 miwah para satriya,
 2 kagēt Kēn Apatih prapta,
 3 ring jēng ira Sri Bhupati,
 4 145. Seng Batha ika nanggapih gipih,
 5 winaca ring cita,
 6 duh masku yayi Prabhu,
 7 ring anak ingandika,
 8 ietan ingsum awiwaha,
 9 ring purnama ning Asuji,
 10 146. Anglōk manahō Sri Narapati,
 11 ndiken Sri Bhupatija,
 12 sang Dyah liwat tan ahyun,
 13 yēn sira angrangsula,
 14 wēkasan sira angucap,
 15 atur rēna ring seng aji,
 16 147. Rakryan Fatih anōmbah amit,
 17 ring Malaya-watiya,
 18 sampun prapti nagantun,
 19 sandikan Sri Bhupatiya,
 20 suka sira Sri Narēndra,
 21 dadya sira Sri Bhupati,
 17b 22 148. Prēnahan ira Bahadèn Mantri,
 23 ngidēran tlaga kumuda,
 24 inupacarēng santun,
 25 liyan tang grēhaspati,
 26 ingawit ing sarwa-ratna,
 27 guligēm lan mirah adi,
 28 149. Tabēh-tabēhan ira nōng Yawi,
 29 lōcu mangkirang,
 30 Radèn Mantri wus mōtu,
 31 panganggonē sarwēndah,
 32 ingiring dō ning punggawa,
 33 satriya rakryan apatih,</p> | <p>sampun tutug,
 sang Dyah katah pangarsanē,
 palakunē anolib-nolib,
 wano Dyah liyan iku,
 kang kocapa,
 sampun adan mantuka,
 ring acala,
 wus lēpas ika lampahē,
 sampun prapti Malaya-wati,
 napan sampun mantuk,
 pan hus lama,
 Surya-wangsa apotusan.
 Kēn Apatih,
 sampun prapta ring paranē,
 pinarēk ing para di Mantri,
 Lulurah apupul,
 umarēka,
 angaturakēn surat.
 punang citra,
 uninia amlas arse,
 dēn tumulus ira yayi,
 pangaptinē purun,
 aja lawas,
 amaju mrēta-masa.
 angrēngwa,
 karasa bōnēr ujarē,
 maring sira Bahadèn Mantri,
 agung dēndan ipun,
 Kēn Apatih,
 ingsun amat apisan.
 mulya kēsah,
 wus lēpas ika lampahē,
 umarōkōng jēng Sri Bhupati,
 Malayu wus katur,
 Surya-wangsa,
 akon amangun graha.
 tuwalang uti,
 anjērēh sēkarē,
 grēha inupacarēng rawit,
 kari nōnggōng mas tatur,
 mirah ungu,
 ratna-pangkaja sinang.
 unyang swaranē,
 sampun atata barisē,
 pinayungan swēta tinulis,
 nunggang kuda dawuk,
 para Mantri,
 panganggonia bra sinang.</p> |
|---|---|

- 17b 34 150. Tankocapan Radèn anèng margi,
35 sang Dyah Mlaya-watya,
36 lwir swarga di tumurun,
37 òrgulo rasa mala,
38 Radèn Dèwi ten arsa,
39 hènèngakèna twan Dèwi,
40 151. Satèkané ring yawi ning kori,
41 dé Sri Narèndra,
42 Radèn Mantri tumanduk,
43 prapta ring wijil pisan,
44 sopacara samya tata,
45 anata malih winarni,
46 152. Karèngwa tabèh-tabèhan atri,
47 anènggèh sang Natha,
18a 1 Candra-wati kang iku,
2 ibu ingeun kèsaha,
3 lunga ring Malaya-watya,
4 Radèn Ajèng sampun prapti,
5 153. Ratna-giri wuwusé amanis,
6 aja agé lungaha,
7 Radèn Mantri amuwus,
8 Gusti nglèngsèr sira, Rahadyan,
9 tan kawarna ring dadalan,
10 nagarèng Malaya-wati,
11 154. Radèn Mantri malèbèt ing puri,
12 ring seluki lyen,
13 Radèn Mantri angrangkul,
14 mangké sira kapèndak,
15 amanggih ingeun sadina,
18b 16 tingalana ingeun ringgih,
17 155. Radèn Dèwi satengnia guling,
18 ring polah ira,
19 Radèn Mantri kadulu,
20 bagé sira prapta,
21 Ni Sanggit Kèn Pangunèngan,
22 Ni Bayan awas ninghalin,
23 156. Mangkya tumiba gati dawuh ping tri,
24 kasèlèhan ulan,
25 sinambutan asantun,
26 sampun wus prapting jaba,
27 lumaris sira Rahadyan,
28 ring pstraman Radèn Mantri,
29 157. Kawarnaha mangké Radèn Mantri,
30 adan tumanduka,
31 prapta kèn Inya gupuh,
32 saha wijil ing waspa,
33 Rahadyan Dèwi hus ilang,
34 kagyat sira Sri Bhupati,
- kawuwusan,
vus munggeh ing pamrèmané,
ingukupan jèbad kasturi,
gandania mrik arum,
pinayasan,
Rahadèn Ajèng wus prapta.
pinapag,
sampun ingaturan rèké,
tan sah ingiring dè ning Mantri,
sampun sinung lungguh,
asri-asri,
Rahadèn Gajah-kumuda.
ring Malayanang
amanggih putrané,
Radèn Mantri wuwusé manis,
mangké karèp ingeun,
anononton,
angambil Rahadèn Dèwya,
anak ing sun,
manawi manggih kiyuhé,
sampun ibwa nang saya, Gusti,
kulambi wus rinangsuk,
sampun prapti,
panora wong tumingal.
anjugjug sira,
sang Dyah kapanggih asaré,
sukur bagya manira Gusti,
lintang sukan ingeun,
lawan sira,
anda sinan mata.
gègètun sira,
anghing tan wètu ujaré,
Radèn Dèwi rumarasèng ati,
ayiku janjin ingeun,
Kapasiran,
tan dadya samya ngucap.
masa wèngya,
sang Dyah marauksah atiné,
vus ingèmban Rahadèn Dèwi,
pawongan adulur,
sampun prapti,
vus munggeh ing pamrèman.
Ajèng sira,
ring prènah ira Rahadèn,
umatur ring Sri Narapati,
pègat-pègat umatur,
tan karwan,
sira Pramé swarya lara.

18b 35 158. Sasambaté awor lawan tangis,
 36 mirah jiwa ning wang,
 37 ndi parananta masku,
 19a 1 Radèn Ajōng mas nyawa,
 2 tumuli sira kantaka,
 3 ana tēmbang walang ati,

anak ingsum,
 tan tulus amanggih rōkō,
 tingalana kakanta nini,
 liwata vlas ingsum,
 ingusungan,
 sinwa pupuhēng untat.

OPUN SINOHĪ.

4
 5 159. Worōg kang wong sanagara,
 6 dō ning kalēbētān durat,
 7 liwat dō nira sakti,
 8 sang Natha kangēn bōngong,
 9 wōkas iku,
 10 160. Akon anēmbang tangara,
 11 kagyata sakwēh kang wong,
 12 muwah kang bala Mantri,
 13 ranya prasama takon,
 14 sampun wōruh,
 15 161. Srōgōp kang wong saha sanjata,
 16 rakryan Apatih angantos,
 17 ndan sira Sri Bhupati,
 18 alungwing palimanan,
 19 sada asru,
 20 162. Satriya lan para Natha,
 21 sang Prabhu ngendika alon,
 22 mivēka laku iki,
 19b 23 liwat amōtēng ing panon,
 24 tan kawruhan,
 25 163. Rakryan Patih Wot sēkar,
 26 panora ana wong tumon,
 27 muwah ring dōsa-dōsi,
 28 sang Natha angling alon,
 29 sira lungha,
 30 164. Sampun kēsah Kēn Apatya,
 31 adudwan paranand wong,
 32 mwah sadōsa-dōsi,
 33 tucapa Radèn ino,
 34 Kēn Andaru,
 35 165. Wus munggah ing pagulingan,
 36 Rahadēn Mantrya ngling alon,
 37 sukur sih ing Hyang Widdhi,
 38 sawurana mas katong,
 39 nora lawas,
 40 166. Duh mas mirah ingsum nyawa,
 41 agulinga karon dodot,
 42 aja nguwah ing budhi,
 20a 1 yan tan sira sang anom,
 2 kēnēng akung,

ring Malaya-wati priyatin,
 maka anggawa sang putri,
 tan ana marga ning pandung,
 awlas ring Rahadēn Mantri,
 kroda sira Sri Karēndra,
 tangara umunia nitir,
 agarēbōgan ring margi,
 satriya mwang pararatu,
 ring awan awali-wali,
 tumama maring watangan,
 kuda sampun dō cumawis,
 ri wijil ira Brōpati,
 mijil sirahēng manguntur,
 ingawō rakryan Apatih,
 Kēn Apatih warēka,
 Luluruh mwang Adi Mantri,
 punapa dō mwaha Patih,
 ndya naya yogya linakun,
 ri ilangē sira nini,
 sangkanō wong prapta nukama,
 dōng patik Sri Bhupati,
 balik rinarah ing ukir,
 melar si lazun katōmu,
 atut ujar sira Patih,
 angtrōrōhēng anak ing wang.
 kalawan sagung ing Mantri,
 wus kadungkap kang wanadri,
 hēnēngakēna puniku,
 akon sira amēt banyu,
 winasuhan suku nira,
 sampun lumangkōb kang samir,
 duh mas mirah ingsum Gusti,
 kang andadya atatōmu,
 sakōcap sun tada mami,
 kang dadi puhing wrōdaya,
 mulus sihanta Dyah ari,
 mulus sanggup ira Gusti,
 pētēng tinghal jiwān ingsum,
 asung awusada mandi,
 sinarantēng sira nyawa.

20a 3 167. Sang Dyah wus kawawèng tilam,
 4 tan kawarna ring paturon,
 5 Radèn Ajēng wus mulih,
 6 sampun sira marēka,
 7 pan wus katur,
 8 168. Kanggēk sira Sri Narèndra,
 9 pinēh-pinēh tan katēmon,
 10 asōmu-asōmu gipih,
 11 dō nira Sri Narèndra,
 12 pan wus ilang,
 13 169. Wus kōdōeran sanagara,
 14 nusantara linakon,
 15 rakryan Patya wot sari,
 16 miwah ari sang katong,
 17 sang Natha,
 18 170. Apatih aja kēh ujar,
 19 atura ring yayi katong,
 20b 20 mrōpōng Malaya-wati,
 21 paran lōwiha ning wong,
 22 Kēn Apatih,
 23 171. Ndan sang Natha Surya-wangsa,
 24 wēkasan amuwus alon,
 25 istan inggun ring bēnjing,
 26 rakryan Patih wot sinom,
 27 sang ahulun,

ahōntyanōn-tyan karasmi,
 ana ta malih winarni,
 tan kawarnaha ring ūnu,
 rijēng ira Sri Bhupati,
 rihilang ira Rahadyan,
 tan wruh pangrasa nēng ati,
 Patih Malaya wus prapti,
 kawula kinēn pukulun,
 angaturana sang putri,
 tan katōn sangkan ira,
 tōka ning wana wusēn iring,
 norana matra kapanggih,
 samakēna patik rampu,
 sampun sira rupa runtik,
 Surya-wangsa srēngēn ngucap,
 muliha kita dēn aglis,
 akona cadang ajurit,
 atanding prabawēng ayun,
 dosanē tan satyēng budhi,
 Malaya amit tur lungga,
 kalangkung nala ning ati,
 angapa dō maha Patih,
 amarōpōng yayi Prabhu,
 nuhun patik Sri Bhupati,
 akon nōmbang Darmangala.

ĀPUH DURNAL.

29 172. Gēgēr awurahan wong ing Surya-wangsa,
 30 Mantri lan satriya,
 31 lan sagung ing para aji,
 32 sōk supēnuh pada tri.
 33 173. Sakatahō keng bala wus sinōwōeran,
 34 yēkong para Mantrya,
 35 panca-tanda kuuw dōsi,
 36 ngriptōng Malaya-wati.
 37 174. Watra dinawuhan tōkēng bala samya,
 38 wus malōbōng pura,
 39 bandan sira patih Mlaya-wati,
 40 matur ring Sri Bhupati.
 41 175. Andika nira sang Nathōng Surya-wangsa,
 21a 1 mēnōng Sri Narèndra,
 2 amangun sōkēl ing ati,
 3 angapa dō mwah Patih.
 4 176. Aptin inggun apatih tan lumawana,
 5 mangka cita ning wang,
 6 tōkēng sun atedah pati,
 7 maha swarga kapanggih.

abōbōlōk wus prapti,
 Dōmang Tumēnggung prapta,
 tōkēng pangastryan,
 dō nira Sri Bhupati,
 satriya mwang lulurah,
 kita ring bēnjang,
 ndan sira Sri Bhupati,
 bubar keng wongonē,
 wus praptōng raja,
 sampun^t inata sami,
 katahōng twas tan sarja,
 wēkasan mojar,
 yan wus prapta kaka aji,
 kanggya yun kaka Natha,
 satyēng ka prabwan,

- 21a 8 177. Rakryan Apatih umatur awot sèkar, atut andika Nrèpati,
 9 kawula nuhuna, kagèt Sri Framéswarya,
 10 prapta asèmu priyatin, kangèn ring suta,
 11 ling ira Sri Bhupati.
- 12 178. Nini mas nyawa sira aja alara, apan sukur ring Widdhi,
 13 tan kèna tinulak, lah mènènga Pangèran,
 14 bènjang datèng kaka aji, amrèstakèna,
 15 ingsun atadèh pati.
- 16 179. Apan tan wènang lumawan kaka Natha, sira aja walang ati,
 17 susatya ring priya, umungsi pati-brata,
 18 lah adan mangké yayi, anganggo pètak
 19 tutut Sri Framéswari.
- 20 180. Sang Natha aya sira sama wastra, akampuh pètak mirir,
 21 kinulatèng émas, asèran roro tunggal,
 22 asosoca mirah adi, lan kusya-raga,
 23 lawan Sri Framéswari.
- 24 181. Saraja sampun sama anganggo pètak, tèka ning bale Mantri,
 25 satya ring sang Natha, tan warna polah ira,
 26 muwah Surya-wangsa aji, adan mangkata,
 27 anètèg tanga-ratri.
- 28 182. Prapta kang bala srègèp saha sanjata, satriya para aji,
 29 pada munggang limah, sapèdang pangawinan,
 30 lan sagung ing para Mantri, wus mungwing kuda,
 31 saha watang anjrihin.
- 32 183. Sang Natha sampun anitihin wahana, jujuluké pinanding,
 33 arsa lawan dua ja, sapèdang wus linigas,
 34 krèpèk ing watang agatik, kagèt kèng prang,
 35 ri tèpi ning Mlaya-wati.
- 36 184. Satèkané sang Natha atingkah glar, duwi rada mèta,
 37 Sri Bhupati mungwing sirah, tulalé sira Dèman,
 38 lan tumènggung para satriya, mungwing untat,
 39 angga rakryan apatih. sa,
- 40 185. Tan kocapan sira Prabwing Surya-wang/ Gajah-kumuda malih,
 41 sampun apotusan, aran Patih Dangdang-lak,
 42 tan kawarnaha ring margi, praptèng nagara,
 43 Malaya-watya aglis.
- 44 186. Jun^{ju} sira mara ring panangkilen, ndan sira Sri Bhupati,
 45 wus mungwing pangastriyan, lawan Sri Framiswarya,
 46 lan sakwèh parabiniaji, para satriya,
 47 miwah rakryan apatih.
- 48 187. Akumpul-kumpul pada anganggo pètak, Patih Dangdang-lak parapti,
 22a 1 marèk ing sang Natha, angaturakèn surat,
 2 andika nira twan Mantri, Gajah-kumuda,
 3 andika sinampuri. citra,
 4 188. Sang Natha sèmu kagyat ananggapin/ winaca ring ati,
 5 aduh bapa Natha, sampunang sayèng nala,
 6 rihilang Rahadèn Dèwi, Dyah Candrawatya,
 7 ingsun kang angalapi.

- 22a 8 189. Ingsun anak ira Prabhwing Surya-wang/^{sa,} uni sira Brépati,
 9 lunghe acangkrama, nyajah langén ing wana,
 10 kempih ring Wira-nagari, unggwan raksasa,
 11 asanak lanang istri.
 12 190. Ana sira Prabhu Jambi-nagara, asisya raksas^{ki}
 13 Andaru raja, sanak ira Kèn Darwa,
 14 sang Prabhu mantuk ing swergi, acuta istriya,
 15 aran Dyah Ratna-giri.
 16 191. Sang Dyah kocap inuwak ning raksasa, sira inangkén putri,
 17 Prabhu Surya-wangsa, sapraptané ring kana,
 18 inalap Dyah Ratna-giri, inganggé swanya,
 19 Kèn Daru angadyanin.
 20 192. Andaru raja sädéng tan anèng umah, lunghe ngulati bukti,
 21 tēkané ring umah, raksasa Andaru raja,
 22 pinéjah dèra Brépati, Bhaskara-wangsa,
 23 ri suku ning wana-dri.^{ra,}
 24 193. Lama sang Natha mungwing Wira-naga/ lawan Dyah Ratna-giri,
 25 wus aputra lanang, sawijya Gajah-kumuda,
 26 22b ri wruhanta bapa aji, marma manira,
 27 apen sukur ring Widdhi.
 28 194. Egar garjita sakwèh ing tanda rakryan, anjuru Adi Mantri,
 29 angrōngwa wasita, muwah Sri Naranatha,
 30 kaya kagunturan manik, rasa ning cita,
 31 lawan Sri Pramswari.^{grēhan,}
 32 195. Mangkat sira sang Natha mangkya sa/ sampun umungwing asti
 33 ten kawarnèng awan, praptèng Wira-nagara,
 34 Patih Dangdang-lak ingiring, tur maring arsa,
 35 matur ring Radèn Mantri.
 36 196. Radèn Mantri gipih mangkya tumuruna, kalawan Radèn Dèwi,
 37 sampun prapting jaba, sang Natha tumuruna,
 38 kalawan Sri Pramswari, Bahadèn Dèwya,
 39 nungkèmin pada kalih.
 40 197. Sri Pramswari angrangkul ing atmaja, duh anak ingsun nini,
 41 sampun laré tuwan, apen titah ing déwa,
 42 anangis Dyah Candrawati, ndan Sri Narèndra,
 43 anambut sumu kalih.
 44 198. Radèn Mantri aris dè mira angucap, pukulun patik aji,
 45 agung ingampura, dosen ingsun amalut,
 46 ring sira Bahadèn Dèwi, sukèng sun nyawa,
 47 mangké atadah pati.
 48 199. Sri Narèndra angucap ngēmbōng i^{47a} duh sampun nanak Mantri,
 23a 1 Ōda dawan ujar, pan ingsun wus wēruh, bapa,
 2 putra nira Sri Bhupati, ring Surya-wangsa,
 3 Radèn Mantrya misinggih.
 4 200. Kaka aji Surya-wangsa agung kroda, mrastakèna sun kaki,
 5 wus prapting nagara, Malaya-watya,
 6 bapa sampun kèdèra nagari, ingsun wus kèsah,
 7 nara mongsi sirèki.

- 23a 8 201. Radèn Mantri asru dè nira angucap, ingsum kang angantyani,
 9 lumaga sang Batha, ring Surya-wangsa nyawa,
 10 Bahadyan akan aglis, nembang tangara,
 11 gègèr kang bala prapti.
 12 202. Sakèhé sato kang umungguh ring alas, sadaya mangké prapti,
 13 liman lan gadarba, mngmrèng sampi manjangan,
 14 singha sardula mwang kancil, landak lan kidang,
 15 sènuh warak tan kari.
 16 203. Ula bisa kagiri-giri ulahnia, kengindasinia lungi,
 17 sumirat wisania, sakèng tutuk bisa mamong,
 18 prapta swara ngrang atri, umèng galaknia,
 19 pada marèk Radèn Mantri.
 20 204. Radèn Gajah-kumuda aris angucap, besa kwèhta satwèki,
 21 pamangkata kita, lawan Patih Dangdang-lak,
 22 amètonana sang aji, Bhaskara-wangsa,
 23 anèng Malaya-wati. lak,
 24 205. Aden mangkat sira apatih dangdang/ sato gumuruh angiring,
 25 tan akèna winilang, sampun prapting Malaya,
 26 tēpi siring wus kalindih, kagungan lawan,
 27 Malaywa tawan kanin. bala,
 28 206. Patih Dangdang-lak mangkya angadu/ maring arsa lumindih,
 29 pèdang wus linigas, kanggèk wong Surya-wangsa,
 30 sato sadaya ngèmbuli, amrè pèng lawan,
 31 aguduhan swara tri.
 32 207. Sinawat ing singha sènuh lan gadarba, mng mrèng sampi nguyuhin,
 33 tinujah manjangan, cinokot dè ning macan,
 34 pinilèt ing ula mandi, landak lan kidang,
 35 sènuh pada nyokotin.
 36 208. Kalaran kang bala ring Surya-wangsa, ingidèp dè ning asti,
 37 kinambit ing warak, cinokot ing asu asang,
 38 tinujah ing cèlèng kancil, kra waga ngunda,
 39 sinigit ing tinggiling. jah,
 40 209. Wus kasoran kondur kang sèsa ning pè/ awèdi giri-giri
 41 Mantri lan satriya, pada anandang lara,
 42 tan anonèng lagi-lagi, satru-bisa,
 43 samarmané sama wrin-wrin.
 44 210. Radèn Ajèng tumandang tur marang arsa, tamunggang kuda putih,
 24a 1 anggawa gandèwa, kudané sada rēngas,
 2 mamèdal tur masasirig, mara mundura,
 3 pakatiké marèpèkin.
 4 211. Dadi tibak ing gigi-ring kuda, sumangkin mangadiding,
 5 laju mangunjitang, Radèn Mantri kabuncang,
 6 tibata sira kapantig, lantasi bangun,
 7 mangling nagih masunggi.
 8 212. Kagèt tèka tang wyagra acrèng ulatnia, mangrèng manglur atri,
 9 Radèn Ajèng kagyat, nyulsul sira ring bētan,
 10 sinawat ing ula lidi, anjrit Bahadyan,
 11 kumèstèr maras wèdi.

24a 11	213.	Kawulané gisu pada atulunga,	Badèn Mantri mangilgil,
12		lawut kapènkang,	maring luhur ing kuda,
13		mundur adoh maring uri,	Sri Naranatha,
14		gipih sira ningalin,	
15	214.	Sri Narèndra apti mangké umandanga,	Kèn Apatih nyayuti,
16		duh déwa Pangèren,	mènènga Sri Narèndra,
17		kayata ning lagi-lagi,	satron sang Natha,
18		punika dèn rasanin,	
19	215.	Durung asat dè nira abawa rasa,	kancit Kèn Patih prapti,
20		Malaya maréka,	rijèng ira sang Natha,
21		angaturakèn rarapi,	sahawot sèkar,
22		kasinom ananggapi,	
23	216.		
23		<u>(PUH SINOM).</u>	
24b 24	216.	Sampun winaca kang surat,	uminia amèlad ati,
25		déwa sang Natha ning katong,	sampun sira agung runtik,
26		ring rahinta Brèpati,	duh déwa Sri Maha Prabhu,
27		riwuhenta sang katong,	wontèn anak ira Mantri,
28		duk ing gunung,	kang aran Gajah-kumuda.
29	217.	Mèdal saking Batna-giya,	punika Bahadèn Mantri,
30		amboyong kawula katong,	aran Dèwi Candrawati,
31		mangka uni ning tulis,	sang Prabhu mènèng tumungkul,
32		kangèn ing balania rèko,	ana tatwa dada gisir,
33		pating crènguk,	tangisé amèlas arca.
34	218.	Mangkinta kapitègèngan,	sang Prabhu Surya tan pangling,
35		syuh ing cita mènèng alon,	lalilèhèng waspa mijil,
36		akèh karasèng ati,	wèkasan ngandika alus,
37		é ko Patih Malaya,	agung dèndan ingseun patih,
38		yakti iku,	pituturè yayi Natha.
39	219.	Didin ingseun maha patya,	mangka mangkata dèn aglis,
40		kumpulana balan ingong,	Kèn Apatya wot sari,
41		anuhun patik aji,	mangké mangkata pukulun,
42		adan sira sang katong,	kalawan Bahadèn Mantri,
25a 1		Ajèng sampun,	sama nitihin wahana.
2	220.	Lan sagung ing paranatha,	lan Patih Malaya-wati,
3		tan warna lampehnia ngalor,	prapta ring Wira nagari,
4		sang Natha hus kapanggih,	irika sira apupul,
5		kalawan Bahadèn ino,	Gajah-kumuda lan Badèn Dèwi,
6		katinggalan,	sang Prabhu mangkya wus prapta.
7	221.	Umèndak ing palinggihan,	Mantri satrija para aji,
8		kalawan rabi sang katong,	Gajah-kumuda tan kari,
9		ndan sira Sri Bhupati,	Surya-wangsa tèka ngrangkul,
10		sèmas nyawa anak ingong,	agung dèndan ingseun kaki,
11		mapan lawas,	kang dadi puh ing wrèdaya.
12	222.	Kalawan Dyah Batna-giya,	pinèkul dèra Brèpati,
13		saha vacana marmalon,	sampun ta sira gung runtik,
14		apan titah ing Widdhi,	kang andadyakèn pekèwuh,
15		mangké sira nak ingong,	Gajah-kumuda ngèntyani,
16		ngadèg ratu,	ring nagara Surya-wangsa.

- 25a 17 223. Daren mantuka Pangĕren,
18 Gajah-kumuda ngling alon,
19 ndan sira Sri Bhupati,
25b 20 yayi aji Malaya,
21 daren mantuk,
22 224. Sang Natha Malaya-watya,
23 anuhun adnya sang katong,
24 gubar sakwĕh ing Mantri,
25 ndan sira Sri Narĕndra,
26 istri kakung,
27 225. Agrĕbĕgana ring marga,
28 atabuhan asri sumyok,
29 ring Malaya sang aji,
30 binojanan sang katong,
31 tan kawarna,
32 226. Lan sakĕhing para Natha,
33 kalawan Bahadĕn inc,
34 ing Ēndi wa Patih,
35 didin inghun wa Patya,
36 Kĕn Apatih,
37 227. Sipi bagyan inghun nyawa,
38 kadi gunung wangĕn iwong,
39 sawa mangĕk kapangĕh,
26a 1 dadya urip sadaya,
2 samya mantuk,
3 228. Sang Natha cĕngĕng tuminghal,
4 tan kawarna polahnia,
5 Surya-wangsa sang aji,
6 muwah sira sang katong,
7 tan sah kinanti,
8 229. Alapa tang katakĕna,
9 purna salwan ing kadaton,
10 ndan sira Sri Bhupati,
11 duh anak inghun nyawa,
12 liwat punggung,
13 230. Sakarsa nira sun nuta,
14 sampun sangsaya sang katong,
15 inghun akan atilik,
16 anĕnggĕh sira sang katong,
17 tuhu ayu,
18 231. Sang Natha aris angucap,
19 akan anomah ri kĕng wong,
20 anuhun patik aji,
26b 21 anuli apotusan,
22 tan kocapan,
23 232. Sang Natha ring Pandan-salas,
24 pĕpĕk satriya lan katong,
25 muwah sirakryana Fatih,
26 rangjĕng ira sang katong,
27 anĕng uri,
aja sira walang ati,
sampu kadadawan runtik,
Surya-wangsa nulya muwas,
sampun sira rupa runtik,
amuktiha ring nagara,
tuhu sira sadu bhudi,
adan mangĕk Sri Bhupati,
satriya uwang pararatu,
sampun sama mungwing asti,
sama nitihin wahana.
umyang swara ning angiring,
kagĕt praptahĕng nagari,
malĕbĕtĕng jro sang Prabhu,
tan kurang sarwa-bimukti,
mantuk sira Sri Narĕndra,
sampun sama mungwing waji,
Gajah-kumuda ngling aris,
uniĕnggo ning acucuh,
sang pĕjah mangkyu sun urip,
sadara alon angucap.
ring arah wĕtan pwniki
nglĕngĕr mangĕk Radĕn Mantri,
siniretan dĕ ning banyu,
nora ana long sawiji,
pada ĕngĕt ring gaganan.
kasaktĕn Radĕn Mantri,
wong sampun prapta nagari,
bala samya ngungsi kuwu,
sampun malĕbĕtĕng puri,
Radĕn Gajah-kumuda.
ring wirya nira Brĕpati,
Gajah-kumuda nĕlĕhin,
dadi angandika alus,
Radĕn Ajĕng dĕn kasihi,
sira anganĕtakĕn Dyah.
Gajah-kumuda ngling aris,
masa tan katĕkan istri,
maring Pandan-salas sampun,
adrĕwĕ putra sawiji,
aran Dĕwi Maya-watya.
didin inghun anak Mantri,
Radĕn Mantri angling aris,
anumuretan asantun,
Ki Patih kinon lumaris,
sampun praptĕng Pandan-salas.
cĕdĕk tinangkil sang eji,
makadi sang apa linggih,
Surya-wangsa marĕk sampun,
amadapa awot-sari,
atĕmbang mĕsa katrangan.

26b 28 233.

DEPUE GINANTI.

29 233. Kipatih mōdōk ing ayun,
30 sang Natha mangky a nanggap,
31 uninia anlas arsa,
32 234. Nini Maya-wati iku,
33 Radèn Ajēng kang ingarsa,
34 dèn moga tulus asiha,
35 235. sang Natha alon amuwus,
36 ingsunta malihandika,
37 sakarsa nira sang Natha,
27a 1 236. Ki Patih anēmbah sampun,
2 sampun katur ring sang Natha,
3 suka sira Sri Narēndra,
4 237. Dēwi Maya-wati ngumgun,
5 ajēng angurparatrah,
6 linanggan sakarsa nira,
7 238. Sampun lumrah ing nagantun,
8 Gajah-kumuda ngupaya,
9 katōka ning raja karya,
10 239. Radèn Ajēng mapan sampun,
11 sayan bisa sira ngucap,
12 Gajah-kumuda ngēmban Dyah,
13 240. Tan kawarna sang atōmu,
14 Radèn Ajēng sampun lama,
15 sang Natha mangky ngandika,
16 241. Pakariya anak ingun,
17 ingsun lungha mangun tapa,
18 melar mōné kapanggiha,
19 242. Tan kocapa sang ahulun,
20 sidya sira mangun tapa,
21 wus mantuk ing dēwa laya,
22 243. Sampun mokaah sang ahulun,
23 dadi ratu Surya-wangsa,
27b 24 dadi Mantri anom sira,
25 244. Tan ana ning baya kēwuh,
26 Dyah Candrawati kocapa,
27 sayan asih Sri Narēndra,
28 245. Dyah Candrawati kaantu,
29 karenané anupēna,
30 nyalyan kanaka yuyu mas,
31 246. Sri Naranatha wus ēpuh,
32 Patih satriya sadaya,
33 Ki Punta lēpas ing dēsa,
34 247. Dadita sira anēmu,
35 irika tōpi ning griya,
36 ring ēndi wontēn makarah,
37 248. Sang Brahmana alon muwas,
38 wontēn talaga irika,
39 papētētana ring taman,

angaturakēn rarāpi,
winaca sinuk smēng at i,
mulusi ira yayi aji.
tēlōn ingsun yayi aji,
palara wong ina budhi,
manira akunēn yayi.
lah atur rōnōk ing Patih,
nira Sri Maha Bhupati,
ngawula ingsun apatih.
amit mantukēng nagari,
andika nira sang aji,
panomah sampun cumawis.
tan arsa ring Radèn Mantri,
inipukin arih-arih,
dō nira Sri Narapati.
tan arsa nira twan Dēwi,
sabran dina sira kōmit,
sira apindan rēbēni.
mungguh ring jinēmarik minghing,
kagēt tōka Radèn Mantri,
ginamōlan Radèn Mantri.
Gajah-kumuda wus mijil,
apanggih lan Radèn Dēwi,
ring sira Bahadyan kalih.
ring Surya-wangsa embukti,
kalawan ibunⁱ rēki,
swarga nira Sang Hyang Ari.
sampun lungha maring ukir,
lawan ari nira 1 kalih,
sang tiga anungkap lēwih.
Gajah-kumuda a ngentyani,
Behadèn Ajēng kinanti,
purna salwa ning nagari.
pandiri nira twan Mantri,
sampun sira anggarbini,
sakarsa nira iniring.
lara nira angrānēhi,
udang mas ika binukti,
kēwēhan Sri Narapati.
akon angrarah ing Mantri,
sawiji norana oliv,
kampih ring Wadu-nagari.
brahmana ulaka mancing,
Ki Punta atakon aris,
hē mawarahēn sun ylayi,
ring taman warapari,
mēsi iwak sarwa-rukni,
kayu mas mawoh sarwa-di.

28a 1 249. Wontèn ratun ingsum wadu,
 2 kaliwat sakti sang Batha,
 3 Jayèng-ayu kang ingaran,
 4 250. Ki Punta aris amuwus,
 5 Ki Punta tur lumampaha,
 6 Ki Punta gawok tuminghal,
 7 251. Ki Punta amancing sampun,
 8 tumuli nyimpènana,
 9 tuminghala ring wong dusta,
 10 252. Anglèngsèr sira malayu,
 11 marèk ing sira Bahadyan,
 12 angirup iwak ing bèjya,
 13 253. Ki Bayan sira dèn asru,
 14 Pangunèngan ka Pasiran,
 15 rēbutèn ika wong dusta,
 16 254. Emban jēro glis malayu,
 17 gègèr wong ring kania pura,
 18 Ki Punta kagyat kapyuhan,
 19 255. Mapan linèlusan sampun,
 20 Ki Punta nēhèr ingumbar,
 21 sang Dyah maring yasadanta,
 22 256. Ki Punta nora ngarantun,
 23 sampun prapta ring nagara,
 24 sang Batha kagyat tuminghal,
 28b 25 257. Ki Punta aris umatur,
 26 angulati iwak èmas,
 27 ring Wadu-raja nagara,
 28 258. Awasta sang Jayèng-ayun,
 29 aran taman Warapsarya,
 30 mèsi iwak sarwa-èna,
 31 259. Olih kawula angirup,
 32 rinēbut tur linuslusan,
 33 kawula nēhèr ring umbar,
 34 260. Sang Batha dadya amu rōngu,
 35 akan anēbang tangara,
 36 kagyat wong sanagara,

punika kang nganrabèni,
 pitung nagara wus kokih,
 Ki Punta arsa angapi,
 pancing tēdān ingsum yeyi,
 maring taman warapsari,
 tatanduran sarwa-rukmi,
 antuk nyalyan yuyu rukai,
 wontèn papōdèk sanunggil,
 angirup iwak ing bèji,
 mara maring kania puri,
 wontèn wong rusuh sawiji,
 Bahadyan runtik tur anging,
 kalawan sira Ki Sanggit,
 maring taman warapsari,
 Ki Bayan malayu aglis,
 angiring Bahadèn Dèwi,
 wus prapta ring Warapsari,
 rinēbut dè ning para stri,
 Ki Punta wirang tan pangling,
 malayu ya mangadiding,
 akan angunduh warsiki,
 tan warnanèn sirèng margi,
 malēbēt ing jēro puri,
 saput kambèn nora kari,
 kawula ingutus Gusti,
 wawu kawula amanggih,
 wontèn Prabhu wadon lēwih,
 punika kang adrēbèni,
 wontèn talaga tuwadi,
 irika kawula mancing,
 ingēndōhan tana sari,
 dè nira wong jēro puri,
 olih kawulan dahiding,
 mētū mara ring sitinggil,
 tangara muni anitir,
 asmarandana ring uri.

OPUH SMARANDANA.

37
 38 261. Sang Prabhu ngandika aris,
 29a 1 gawanèn dèn asru linggis,
 2 sumu mangkata,
 3 mara ring Wadu-nagara,
 4 262. Kawula akdh angiring,
 5 tan kocapan aring ènu,
 6 jumujug maring taman,
 7 kagyat wong ana ring taman,
 8 263. Malayu sira ring puri,
 9 kawula matur pukulun,
 10 Prabhu ring Surya-wangsa,
 11 Bahadyan runtik angrēngwa.

akan sira amēt tambah,
 sawu lawan sara mangkya,
 angirup iwak ing ramu,
 agērēbēgen ring marga,
 prapta ring Wadu-nagara,
 talaga ginubar sampun,
 umatur ring sira Radyan,
 talaga sampun ginubar,
 sabala sajuru-juru,

- 29a 12 264. Sang Dyah mētonin ring yawi, akona nēmbang tangara,
13 aguduhan swaranialon, kagyat wong Wadu-nagara,
14 prepta abēbēlēkan, Mantri satriya tan kantun,
15 kalawen sagung ing Natha.
16 265. Bahadyan ngandika aris, paran Mantri ya satryaha,
17 ngrēmōk ing wong arusuh, nēnggēh Prabhu Surya-wangsa,
18 mangkē ana ring taman, angrureh ing taman ingeun,
19 apusēn ika sadaya.
20 266. Sampun kēsah ring sitinggil, ingidēran punang taman,
21 sarwi asusumber katong, tumuruna kita aprang,
29b 22 sahana mudur sila, balēng Surya-wangsa ēpuh,
23 dē ning tan amawa astra.
24 267. Tumandang Bahadēn Dēwi, angadwakēn bala nira,
25 kang bala mangkya angrēbut, sampun binasta sadaya,
26 lawan Sri Maranatha, ginawa maring manguntur,
27 Bahadyan dēca tuminghal.
28 268. Bahadēn Dēwi ngling aris, gawanēn ring balē panjang,
29 kawula nira sang katong, sadaya kēn angucula,
30 sampun pada ingumber, kang bala prasana mantuk,
31 angungai kuwunia sowang.
32 269. Apan sukur ring Hyang Widdhi, dadi kalalēn kang bala,
33 sang Natha kari angumgun, tan kocapa sampun lama,
34 sang Natha inguculan, sampunta sira di nunung,
35 ring umah ira sang jangga.
36 270. Sinēngan dē Radēn Dēwi, ingajak sira anita,
37 sabran dina aguguru, sang Prabhu ngawē upaya,
38 lawan sira Dangdang-lak, pan sampun kinēn,
39 masuka ring kompyang.
40 271. Muwah ta sira acuki, alah sira Radēn Dēwya,
41 sampun tēlas kang kadaton, muwah raja busana ēnti,
42 tēkēng nagara, Radēn Dēwi sēma sēndu,
43 anggan nira ingētohang.
44 272. Sampun kalah Radēn Dēwi, apan ukuming Hyang Sukama,
45 sang rwa wus katamen lulut, sang Natha wus sinalinan,
46 kampuh kalawen wastre, asmarandana kapungkur,
30a 1 puh Gambuh tēmbangēng untat.

2

IPUK GAMBUPĀ.

- 3 273. Akampuh jingga rimukai, kinuneng-kunang sakēbon,
4 mubar kang perada gandania rum, rēbuk kang wawangi,
5 kasiliring dē ning maruta, asabuk sutra kakēbang.
6 274. Warna nira Sri Bhupati, kadi Hyang Smara yan tinon,
7 ēnti arsa nira sang ahulun, ring Radēn Dēwi,
8 wēkasan sira angandika, dēwa sang kadi puspita.
9 275. Dosen ipun atur wingit, nda ampura mas katong,
10 sang Dyah mingē ngucap kadi madu, swara ngangsa manis,
11 swēca jumēnēng sira twan, ring raja Wadu-nagara.
12 276. Sang Natha arsa marēki, lagya nambut asta karo,
13 katuron ta sira sinung tu, dē hyang adi lēwih,
14 nora wania ngucap, apan sampun pada arsa.

- 30 15 277. Bahadya éca ninghali,
16 mapan sampun lama awor lulut,
17 mijil sira Sri Narayana,
30b 18 278. Sang Batha tumurun aris,
19 wus tutug asiram mulya mantuk,
20 kambah kalawan burat jébad,
21 279. Sang Dyah mangké anggarbini,
22 Énènga sira sang winuwus,
23 sampun sira wus apuputra,
24 280. Lwir amarandara twan Mantri,
25 kadyandmu ratna ring dalan gung,
26 sampun sira ingupapira,
27 291. Ari nira Radèn Mantri,
28 wawu anggarbinia,
29 kagèt prapta kang paksi gagak,
30 292. Tang gagak arsa nanggapi,
31 tumurun ring gunung Willis,
32 sakuni nama kinèn,
33 293. Tan kawarna sampun lami,
34 pan masa ning mèdal mangké,
35 mapan mangké wus sinalinan,
- ring warna nira sang katong,
ahéntyan karasmi,
wus kèring dè ning pawongan,
arsa sira ing lalangan,
ari nira cawis,
panécek sutra araras,
sayan embuh sih sang katong,
Radyan Candrawati,
Bahadèn Surya-kancana.
Sri Pramiwari satumon,
sira Radèn Mantri,
gènép sacara ning natha,
Ajéng Maya-wati réko,
dadi mtu tumiba kang manik,
ingawèhan anak ira,
muluk ing ambara dadi,
ana manuk,
angéhen Bahadyan,
wontèn sangang sasih réko,
sampun mijil Radèn Dèwi,
tinèmbangan Bangdang-gula.

31a 1

DEUR DANGDANG-GULA.

- 2 294. Bema nira mangké Radèn Dèwi,
3 unyang swara ning arak,
4 brémara ngundang santun,
5 sinawura ning kuwang,
6 rinanya ning cing garagat,
7 amwat ganda ning sari mrik,
8 295. Iningu sira dè ning Sakuni,
9 liwat wirya nira,
10 Ratna-praba tuhu ayu,
11 tan ana tumandinga,
12 apen asih ing Hyang Sukma,
13 améng-améng Radèn Dèwi,
14 296. Tan sah ingiring dè ning Sakuni,
15 sira amèt ékar,
16 Énèngakéna iku,
17 aran Maya-siluman,
18 wus kasub ing sanagara,
19 ri suku ning gunung Willis,
20 297. Nagarané aran Maya-puri,
21 sacara ning pura,
22 lwir swargadi tumurun,
31b 23 muwah daitya siluman,
24 sadina-dina mèt pangan,
25 kang raré dyah ayu lèwih,
27 298. Sadulur sira lawan Sakuni,
28 reksasa siluman,
29 sapa ditya amulus,
30 saparan ita nyaga,
31 sah dyah kumèter marmaras,
32 sinambut ingémben mulih,
- Ratna-praba,
sata wana-nian jagigèr,
swarania arum manis,
kadya ngidung-ngidung,
angin malon,
cilma sang dyah wus mèdal,
manuk agéng,
éndah warna ning uluné,
pan kasor dadari swargi,
cayané sumunung,
énggal agung,
ri tépi ning asrama,
sabrán dina,
norana ngrasa bayané,
kang kocapan reksasa Pati,
saktiné kalangkung,
kadigjayan,
ika kadetwan ira,
liwat wirya,
éndah-éndah ing warnané,
ingidèran widyadari,
améng-améng sampun,
dadya manggih,
ingaran Ratna-praba,
manuk agéng,
amuwus manis ujaré,
sawurén amèt ékar,
jantenon katengsun, mrik,
tan pangucap,
binakta ya maring umah.

31b 33 299. Satèkané kang Daitya ring puri,
 34 kang wong umulat,
 35 sang Dyah sampun malèbu,
 36 dè ning Daitya Siluman,
 37 muwah sira malèbuh,
 38 ana ring tëndas ing bontik,
 39 300. Ten kawarna mangké Radèn Dèwi,
 40 mungwing Maya pura,
 41 dè ning raksasa Prabhu,
 42 aran Surya-kancana,
 43 Èndi roman ingsum nyawa,
 32a 1 Candrawati anging aris,
 2 301. Sri Harèndra kèsah sampun lami,
 3 ring Wadu nagara,
 4 aran Dyah Jyèng-ayu,
 5 kang aran Surya-praba,
 6 kaprènah ari dè nira Radèn Mantri,
 7 ibu kinèn angundang.
 8 302. Bapa aji ring Wadu-nagari,
 9 kinèn ngundangèn,
 10 praptèng Wadu nagantun,
 11 pèpèk para punggawa,
 12 Ki Patih prapta marèka,
 13 angaturakèn tarapi,
 14 303. Uni ning surat arum ananis,
 15 lah mantuka tuwan,
 16 sang Natha wlas angrungu,
 17 dadya ngling saha waspa, rambèhan,
 18 bènjang Pangèran mantuka,
 19 sang Prabhu manjinging puri,
 20 304. Sapraptané sang Prabhu ring puri,
 21 sira Pramiswarya,
 22 pekariya mas ingsum,
 23 ring Surya-wangsa nyawa,
 24 mantuka sira Pangèran,
 25 tan kawarna siré riki,
 26 305. Ten kawarna mangké Sri Bhupati,
 27 wus tókèng nagara,
 28 Candrawati katèmu,
 29 lawan Surya-kancana,
 30 polah ira Sri Harèndra,
 31 sang Natha tur marèpiki,
 32 306. Satinghal ira ring Radèn Mantri,
 33 aduh anak ing wang,
 34 lawas bontèn kadula,
 35 Radèn Mantri angucap,
 36 sukur bagya ingsum bapa,
 37 moga awèta kaaksi,
 38

canggèng sakèh,
 saking wong dunia ayuné,
 wus inimpèn tëndas ing bontit,
 sabran dina mètu,
 Radèn Dèwi,
 lama sampun karènan.
 Natha-praba,
 linanggan sawacané,
 kang kocapan Bahadèn Mantri,
 atakèn ing ibu,
 nora kaksi,
 wuwusé ngèmu waspa.
 angantya,
 sampun adirwé swaminé,
 wus aputra sira sawiji,
 rupa nira bagus,
 wuwusé arum ananis,
 kèna Patih,
 wus lèpas ika lampèh,
 sang Natha kapanggih tinangkil,
 sama tat'èng lungguh,
 ring sang Katu,
 sang Natha maca surat.
 bapa aji,
 sampun lawasa ring kéné,
 uni ning séwala,
 aduh anak ingsum,
 ingsum bapa,
 kinanti Kèna Patya.
 kapanggih,
 sang Natha alon ujaré,
 mangké kèsah ingsum Dyah ari,
 sang Dyah lingnia muwas,
 aja lawas,
 sang Natha sampun kèsah.
 ring dadalan,
 sampun manjing ring Jro rajé,
 akalihan sira alinggihi,
 sarwa-nutur-nutur,
 kagèt prapti,
 sang Dyah wu^truⁿ nènèh.
 dadya ngrangkul,
 dèn agung pangampurané,
 tur jajaka anpa apèkik,
 sarwa awot santun,
 mangké prapta,
 ingsum kawulakèna.

- 32b 39 307. Tan kocapa sira Sri Bhupati,
 40 nitya suka-sukan,
 33a 1 sang Batha nutur-nutur,
 2 Surya-kancana nyawa,
 3 Endi pamètakèna Dyah,
 4 Radèn Mantri wus tinari,
 5 308. Anglèk manahé Rahadèn Mantri,
 6 nira sang Batha,
 7 sang Batha nulya mantuk,
 8 mara ring salukilyen,
 9 Rahadèn Surya-kancana,
 10 ring yasa ngurda anginggil,
 11 309. Mangké masan ikang madya latri,
 12 Rahadèn anidra,
 13 moga Yang asung tuduh,
 14 wayah tanggal ping sangha,
 15 aran Dèwi Ratna-praba,
 16 kalawan Rahadèn Dèwi,
 17 310. Radèn Mantri satanginia guling,
 18 ring ipiyan ira,
 19 Ratna-praba kang kètung,
 20 sampun sira potusan,
 33b 21 asuta istria yu nènak,
 22 dè nira Sri Warapati,
 23 311. Kang kocapa sira para aji,
 24 angaturakèn Dyah,
 25 mapan sampun katur,
 26 umunguing Kébon Wétan,
 27 sabran dina pinayasan,
 28 parèk ing Rahadèn Mantri,
 29 312. Radèn Mantri manga sira linggih,
 30 liwat ayu nira,
 31 nēmdasa kateh ipun,
 32 ananglé makuta socania,
 33 ana pinggèl mutyahara,
 34 apadaka ratna adi,
 35 313. Radèn Mantri tan ayun ninghalin,
 36 tan ana iyan,
 37 Ratna-praba kang kètung,
 38 norana tiningalan,
 39 Surya-kancana wus kèsah,
 40 norana wong anga wuruhi,
 34a 1 314. Tan kawarna mangké Radèn Mantri,
 2 sira ring nagara,
 3 kadèhan sama dulu,
 4 irika sira Rahadyan,
 5 anon kalangèn ing wana,
 6 ri panjrah ing sarwa-sari,
- akerané,
 lan sagung ing bala rékè,
 kalawan sira Premiswari,
 wus jajaka agung,
 ayu-ayu,
 dèn ibu lan sirema.
 dè ning andika,
 karasa bēnēr ujaré,
 kalawan sira Premiswari,
 prapta ikang dalu,
 wus aguling,
 kinēmit ing pawongan.
 kawarnaha,
 angrērēpé pagulingé,
 dadya ngipi amondong sasih,
 dadi kania ayu,
 wus apenggih,
 saking kapaden trēsna.
 gagētun sira,
 dadi mukseh sarirané,
 kang kocapa Sri Bhupati,
 ngulatana ratu,
 sakawōngku,
 wontèn satas nagara.
 mangké prapta,
 adulu-dulu praptané,
 maring sira Rahadèn Mantri,
 irika apupul,
 para putri,
 saupacara nira.
 parèk ing Dyah,
 saking wong dunia ayuné,
 panganggōné tuhu angrawit,
 socania bra murub,
 ana suhan,
 asawit kusya raga.
 saking rasa ning driya,
 kang tuhu mangké,
 sanalika anuksaēng ati,
 wano Dyah lan iku,
 ring nagara,
 sok para kaka nira.
 sampun liwat,
 anusup sira Rahadèn,
 wus prapta ring iringing wukir,
 araryan alungguh,
 èmbuh raras,
 sinwa pupuhèng untat.

IPUN SINGĒ.

- 34a 7
- 8 315. Worĕg kang wong sanagara,
 9 ri kĕsah Rahadĕn ino,
 10 liwat lara Brĕpati,
 11 kalewan Mantri anom,
 12 tan katĕmu,
 13 316. Sakĕsah ira Bahadyan,
 14 durga ning wana linakon,
 15 matra nora kapanggih,
 16 araryan Radĕn ino,
 17 nang-mangu sarwi amunurat citra.
 18 317. Ingimba Dyah Ratna-praba,
 19 kram ning gisi-gisyang noh,
 20 dĕ nira Radĕn Mantri,
 34b 21 ndan sira Radĕn ino,
 22 murang laku,
 23 318. Wus prapta tĕpi ning raja,
 24 tunggal katĕmwa rĕko,
 25 lah tatakona iki,
 26 kĕn Punta nulya takon,
 27 sunia samun,
 28 319. Marmanĕ nagara Sunia,
 29 norana miba sang katong,
 30 apen sukur ring widdhi,
 31 Radĕn Dĕwya binoyong,
 32 mapan sampun,
 33 320. Bwĕh dĕ nira sang Natha,
 34 ndan ling ira Ki Punta,
 35 ring sira Sri Bhupati,
 36 amatya ni uwaya,
 37 sang kinon,
 38 321. Sampun prapta ring ka datwan,
 39 pĕpĕdĕk ikya tur alon,
 35a 1 ĕman dĕn ipun singgih,
 2 paran karsa sang katong,
 3 undangana,
 4 322. Kang kinon wus prapting jaba,
 5 pĕpĕdĕk ikya ngling alon,
 6 marĕkĕng Sri Bhupati,
 7 ndan sira Radĕn ino,
 8 wus tumanduk,
 9 323. Sampun marĕk ing sang Natha,
 10 wong paran sira nom-anom,
 11 Radĕn Mantrya ngling aris,
 12 wong kutang yayah, rĕna,
 13 ndan sang Prabhu,
 14 324. Aduh anak ingĕun bapa,
 15 amĕjahi satrun ingĕng,
 16 yĕn sida dĕn ta kaki,
 17 nini Ratna-kombala,
 18 ring nagantun,
- ring Surya-wangsa priyatin,
 panora ana ngawruhi,
 muwah Sri Brĕpa Wadu,
 sampun kĕdĕra nagari,
 Rahadĕn Surya-kancana,
 sampun malĕbĕtĕng wukir,
 pawongan tan saha ngiring,
 sapenangkĕn ing ngahuyung,
 alinggih sor ing katangis,
 sampun sawawa ring tulis,
 sampun sinimpĕn kang tulis,
 ginawa nira anglangut,
 wus liwat sira ring ukir,
 tiba ring Tanah-salaka,
 nora ana wong kapanggih,
 Radĕn Mantri angling aris,
 kaka Punta wong punika,
 paran sangkanĕ nagari,
 kang tinakonon angucap,
 sang Prabhu langkung priyatin,
 satinggal ira twan Dĕwi,
 wontĕn uwaya mangimur,
 sĕdĕng ira dyus ing bĕji,
 ginawa maring bangawan,
 ingupaya tan kapanggih,
 lon lah aturakĕna kaki,
 ĕman katahan dĕn ingĕun,
 paran karsanĕ sang aji,
 malaywa marĕk ing sang Natha,
 sang Prabhu katĕmwa linggih,
 wontĕn datĕngan kapanggih,
 amĕjah satru sang hulun,
 sang Prabhu ngandika aris,
 akon umarĕkĕng ring wang,
 datĕngan kari anganti,
 Ki Custi dawĕg lumaris,
 wontĕn andika sang Prabhu,
 kaka lah parĕng lumaris,
 pĕpĕdĕk lumakwing arsa,
 sang Prabhu ngandika aris,
 pawaraha ingĕun kaki,
 kawula iki pukulun,
 kawula lali ring dĕci,
 aris dĕ nira angucap,
 mulus sihta ring kawĕlas sih,
 punika uwaya-pati,
 sira olih anak ingĕun,
 sun ajaka sira mukti,
 angrĕhakĕna nagara.

- 35a 19 325. Ki Punta sumawur nembah,
20 balik kinèna rikèng wong,
33b 21 muwah Sri Narapati,
22 tan kawarna polahnia wong,
23 adan sampun,
24 326. Sampun prapta ring watangan,
25 sang Natha ngandika alon,
26 muni tangara atri,
27 prapta abèbèlèkan,
28 garawalan,
29 327. Sang Natha asrungandika,
30 kalawan Rahadèn ino,
31 Ki Patih sampun amit,
32 lawan Patih Mangku-rat,
33 pan wus prapta,
34 328. Kalawan Rahadèn Mantrya,
35 ring sira Rahadèn ino,
36 ngaran Wuwaya-pati,
37 kaka Punta adana sira,
38 murbèng banyu,
39 329. Ki Punta aris angucap,
36a 1 kawula tumutur rëko,
2 ngantiika kang dimin,
3 mara ring tèpi ning lo,
4 pawongan ira,
5
6 330. Radèn Mantri tan kapègan,
7 sampun liwat ing banyuwangung,
8 lyen tang dèsa,
9 wuwaya gumuruh prapta,
10 331. Rahadèn Mantri prayatna,
11 pawongan ira wus rawuh,
12 kang wuwaya,
13 tinujuh Rahadèn ino,
14 332. Radèn Mantri mrang anacah,
15 sèsa ning pèjah malayu,
16 kawula sajati,
17 nira sang Natha,
18 333. Kawula nira kèn pèjah,
19 kagyat kang Wuwaya Prabhu,
20 swarania,
21 kagiri-giri polahnia,
22 334. Rahadèn Mantri amapag,
23 wuwaya tèka anambut,
24 kasoran,
25 prapta ring garba Rahadyan,
37b 26 335. Rahadèn Mantri prayatna,
27 amèkas ing urip,
28 Radèn Mantri,
29 wuwaya-pati kocapan,
8-man dé patik Mrèpati,
amèt pasusuguh glis,
kinèn sira mumundut,
tan kurang kang sarwa-bukti,
mangkat sira Radèn Mantrya.
kalawan Sri Narapati,
tètèg tangara dèn aglis,
kagyat wong sakutu-kutu,
para Mantriya Ki Patih,
tumama ring watangan.
Patih mangkat dèn aglis,
ngulatana wuwa yèki,
dubar wong sajuru-juru,
tan kocapana ring margi,
tèpi ning tukad dodokan.
Ki Patih anuli angling,
puniki unggwané singgih,
Rahadèn Mantri amuwus,
sira kinèn sun karihin,
amapag satru sang Natha.
nda Rahadèn karihin,
Radèn Mantri anglin aris,
Rahadyan angunus dahung,
sampun malètu ring warih,
mara ring wiwangingan.
anglèn sira ring jro ning warih,
kapanggih té kang marga,
kaksipdan muwah sinurus,
satingal ira twan Mantri.
inurubut dè ning wuwaya mangkin,
atulang ing Rahadyan,
mangkin krura rëpan-awut,
rahadana lèsa tangkil.
akèn pèjah kang wuwaya ngèmasin,
awarah ing tuania,
wontèn manusyè kautusa
amèjah wuwaya-pati.
apan liwat kasaktèné wong iki,
umètu saking gowé angrak,
tri socania mawèlu,
mungu pèdasinia alungid.
kaka kaka nira sama awèdi,
binanting sira Rahadyan,
Radèn Mantri inguntal sampun,
mapan sira kari urip.
tinuwas usus ing wuwaya mangkin,
anglur pèjah ikang wuwaya,
mijil karya ngunus duhung,
waluya tèmah dadari.

- 36b 30 336. Sura kania aris mojar,
 31 anyupat ing awak ingsum,
 32 putran Sri Bhupati,
 33 marmen ira lungha nglemong,
 34 337. Panora sira ring kana,
 35 pan sira tingangkèn sunu,
 36 anging èwèh,
 37 pakariha sira Radyan,
 38 Dyah Kombala-ratna ika,
 39 Tanah Salaka ran ipun,
 37a 1 mèr sira mulih,
 2 ucapa Rahadèn ino,
 3 338. Sapraptané Radèn Mantrya,
 4 anungkèmin pada sampun,
 5 prapta nira,
 6 Radèn angéntas kawula,
 7 339. Lah mènènga sira tuwan,
 8 sun gawanèn sira mantuk,
 9 ingèmban,
 10 tan kawarna lampah ira,
 11 340. Pawongan ira tan kaseh,
 12 Radèn Dèwi mapan sampun,
 13 bala karya,
 14 Ki Patih arsa tuminghal,
 15 341. Gèngèng sakwèh ing wong mulat,
 16 Ki Patih anuli matur,
 17 gawanèn,
 37b 18 sampun praptahèng nagara,
 19 342. Sapraptané Radèn Mantriya,
 20 sang Natha gipih tumurun,
 21 lan Sri, Pramé,
 22 Rahadèn Dèwi karuna,
 23 343. Tan kawarna polah ira,
 24 lawan sira sang abagus,
 25 liwar suka,
 26 sapraptané Radèn Dèwya,
 27 344. Sang Natha alon angucap,
 28 ingsum tan wiwal ring wuwus,
 29 ingsum ingajak,
 30 Rahadèn Mantri angucap,
 31 345. Agung sira ingampura,
 32 wontènta pawékas ingsum,
 33 yèn tan malih,
 34 kanggé yun ira sang Natha,
 35 346. Anglèngsèr sira lumampah,
 36 wus liwat sirèng nagantun,
 37 kangèlan,
 38 sukèt ika pangkung ajro,
 39
 38a 1 347. Rahadèn Mantri kocapan,
 2 wontèn kaywa gung aruwur,
 3 irika,
 4 wontèn watu sunayana.
- agung utang ingsum ring Radèn/
 ingsum was wruh ring sira,
 Surya-wangsa iku,
 Ratna-praba ingulati, wilis,
 unggwan ira tan ana ring gunung/
 dè ning Daitya Siluman,
 sina s sawat katèmu,
 ingsum mantuk maring swargi^{dhumi},
 gawanèn maring sangha murbèng/
 nahan ling sura kania,
 maring swarga sampun,
 mara ring guwa anuli.
 pinapag dè nira Radèn Dèwi,
 sukur sihin Yang Suksma,
 singgih agung utang ingsum,
 Radèn Mantri angling aris.
 sampun sira kadadawan Dyah ari,
 marèk ing Sri Narèndra,
 twan Dèwi tumuli lumaku,
 prapta ring luhur ing warih.
 araryan sira ri tèpi ning warih,
 turun saking ngènan,
 nganti Patih lan Tumènggung,
 marèk ing Rahadèn Mantri. tri,
 kalangkung kasaktèné Rahadèn Man/
 ndan mantuk Pangèran,
 sang putri Rahadyan umantuk,
 sang Prabhu kari ring yawi.
 sadulur kalawan Rahadèn Dèwi,
 pinèkul anak ira,
 swari kang tangis gumuruh,
 amèkul Sri Pramiswari,
 sampun mantuk mara ring dalèn puri,
 sampun prapta ring pura,
 ning wong sanagara ngrungu,
 liwat saktiné wong iki. tri,
 sipi utang ingsum ring nanak Man/
 ampilèn ari nira,
 sira angadèg ratu,
 sekarèp sira sun iring.
 pan ingsum kèsah mangké sakti^{tri}/ri/
 antosèn tigang candra,
 prapti marèka katèng sun,
 Radèn Mantri nèhèr amit.
 kalawan kaka kaka nira ngiring,
 prapta ring jro ning alas,
 twan Mantri durgama ning hènu,
 sampun kaasan kang wisti.
 asusupan sira ring jro ning abdi,
 groda aran ing wrèkka,
 alinggih sira sor ing taru.

- 38a 5 348. Kalawan kadéhan irakangèlan, prasama lèlèp aguling,
6 muwah sira sang abagus, ana malih kocapan,
7 wontèn béruk, tistri ri luhur ing kèpuh,
8 katinggalan Radèn ino, tumurun sira dèn aglis.
9 349. Sinambut sira Rahadyan, pinolayokèn mangké Radèn Mantri,
10 ginawa ring luhur sampun, pinèkul sira Radyan,
11 kagyat Radèn, Mantri atangya pupungu,
12 katinghalan béruk ika, liwat gila Radèn Mantri.
13 350. Kang béruk wus pinrajaya, sampun pèjah mangké tiba nyumpalik,
14 kadéhan kèna cinèbur, kagyat atangi sira.
15 katinghalan, kang bruk pèjah etatutan,
16 katinghalan Rahadyan, kadéhan sama anangis.
17 351. Rahadèn kari ring arga, kapyuhan ten wruh pangrasa ning ati,
18 Èndi awan ing tumurun, liwat agung kang groda,
19 marasé, tan sipi asambat Hyang Luhur,
20 kagèt prapta Dangdang-pètak, ri pungkur ira umuni.
21
- OPUH DANGDANG-PÈTAKI.
- 22 dangdang
22 352. Uni ning arum amanis, aja sira,
23 Pangèran wiyoga, kawula ingutus rékè,
24 dè ning hyang ratu agung, angwastu ni kpuh puniki,
25 mangdaké dadi andap, Dangdang nulya mastu,
26 moga andap ikang kawa, kèpuh agèng,
27 andika hyang adi lèwih, dadi andap kang groda.
38b 28 353. Kawarnaha mangké Radèn Mantri, sampun turun,
29 sira ring kaywa, né kadéhan garjita ati,
30 Radèn Mantri tumanduk, pan wus adoh lampahi réki,
31 panora araryana, ring rahinèng dalu,
32 lumampah sira amurwa, angergaha,
33 prapta ring pucak ing adri, Radèn Mantri angungang.
34 354. Badi katinghalan saké riki, lurah dési,
35 suku ning acala, pan tan doh ika prènahé,
36 Radèn Mantri tumurun, angulati désa kaaksi,
37 ten katinghalana, rèh sinaput ing limut,
38 Rahadyan ika lumampah, ngawètana,
39 anut siluk ing wana-dri, asemuna tégel-tégel.
40 355. Lumampah mangké sira twan Mantri, sukur sira,
39a 1 amanggih bangawan, adrèma Éning toyané,
2 Radèn malèbèt asru, arsa nira nginum awarih,
3 lawan kadéhan ira, dènda ning Hyang Agung,
4 dadi prapta kang sakunia, manuk agèng,
5 sinambut Rahadèn Mantri, manbur binaktèng taman.
6 356. Tucapa taman ing Daitya Pati, ingidèren,
7 dè ning kang bangawan, kalangkung adoh tèpiné,
8 manuk Sakuni iku, sampun prapting taman Sèksari,
9 irika sira raryan, Rahadèn pinundut,
10 wontèn watu kumalasa, mungguèng taman,
11 binanting Rahadèn Mantri, ring watu kumalasa.

- 39a 12 357. Sampun pèjah sira Radèn Mantri,
 13 sakadèhan ira,
 14 Radèn Mantri kang kètung,
 15 dastaré katingalan,
 16 kalawan kèris kaputran,
 17 sinambut sarwi anangis,
 39b 18 358. Wontèn watu sumayan-anginggil,
 19 sakadèhan ira,
 20 tan kèsah sakèng watu,
 21 citané palatraha,
 22 ènèngakèna dè nira,
 23 widadari saking swargi,
 24 359. Gagar-maya lan I Gèndra-sari,
 25 lawan I Supraba,
 26 muwah Ni Tunjung-biru,
 27 tumurun saking Kèndran,
 28 sarwi sira amèt sèkar,
 29 anggrèk jèbad sarpa sari,
 30 360. Amèng-amèng mangké Warap-sari,
 31 amanggih kang sawa,
 32 sinambutan asantun,
 33 irika binrèsihan,
 34 ringruban sarwa sèkar,
 35 ingap ing widadari,
 36 361. Nilotama wuwusé amanis,
 37 pakariya sira,
 40a 1 Ratna-praba puniku,
 2 malar mènè uripa,
 3 prapta ring umah ing raksasa,
 4 Ratna Praba wus kapanggih,
 5 362. Wawu kèsah ring tèndas ing bontit,
 6 mangké katinghalan,
 7 kekanda katèng sun,
 8 Ni Lotama angucap,
 9 mulus swècanta Pangèran,
 10 kayu kastuba tuadi,
 11 363. Anèng teman wontèn ikang mayid,
 12 sun tuminghel,
 13 kawula botèn purun,
 14 aran kayu kastuba,
 15 punika ambilèn kaka,
 16 ana ring cucupu manik,
 17 364. Ni Lotama arsa ananggapi,
 18 liwat wirya nira,
 19 sampun sira mit mèt^{ng},
 20 ring yasatiya danta,
 21 ri sanding ira Rahadyan,
 22 angagè^{ng}m cucupu manik,
 23 kawarnaha,
 akusah ring siti kabèh,
 èndi paran ira ngulati,
 anuli jinumpun,
 mapan ical,
 ri tèpi ning bangawan,
 tèpi ning lwah,
 irika araryan kabèh,
 rahina wèngi sira linggih,
 mapan sampun kuru,
 kang kocapan,
 acangkrama ring taman.
 Nilotama,
 Lènglèng-madamu rowangé,
 pitung siki lan Dèwi Suci,
 ring udyana adyus,
 sumanasa,
 lan wiraga salaga.
 sukur sira,
 gumiwang-giwang layoné,
 ingusungan ring balé gading,
 siniusta ring banyu,
 arum-arum,
 sabawan-perambèhan.
 arin ingseun,
 ingseun mara ring prènahé,
 minta kayu kastubadi,
 anglèngsèr pan sampun,
 Siluman,
 wawu sira mijila.
 Ni Lotama,
 Ratna-praba ndan lingé,
 wawu prapta parèng alinggih,
 aduh arin ingseun,
 ingseun minta,
 wus adan ing wong pèjah.
 apti awèlas,
 Rahadyan alon ujaré,
 iya urip raksasa singgih,
 muwah ana iku,
 lènga-wangi,
 angurip wong wus pèjah.
 cupu manik,
 èndah-èndah ing warnané,
 sampun prapting taman Sèksari,
 irika alungguh,
 Tⁱ Lotama,
 Rahadèn Mantri binuka.

- 40b 24 365. Ingusapan mangké Radèn Mantri,
 25 gandania mrik sumar,
 26 sadaya sama ngrubung,
 27 èrgula rasa mala,
 28 anglilir sira Bahadyan,
 29 tumungkul asèra tangis,
 30 366. Radèn Mantri tan ayun ningalin,
 31 ning driya tan ana,
 32 Ratna-praba kang kètung,
 33 ^{ratna} Lalat Dyah Tilotama,
 34 aduh arin ingusun tuwan,
 35 mangké sira wusa urip,
 36 367. Napan ingusun wus wruh ring kajatin,
 37 kengedruwé putra,
 38 Radèn Mantri amuwus,
 39 wong nista minda-inda,
 40 bènjang Pangèran tulusa,
 41 tumurun Bahadèn Mantri,
 42 368. Tan kawarna mangké Radèn Mantri,
 41a 1 Ratna-Tilotama,
 2 muwah Mi Tunjung-biru,
 3 kalawan Dèwi Sucya,
 4 amukti yaram ning taman,
 5 kalawan Bahadèn Mantri,
 6 369. Radèn Mantri kèsah saké riki,
 7 amèt kaka nira,
 8 kari luhur ing watu,
 9 Ki Punta juga kèsah,
 10 Bahadyan mangké wus prapta,
 11 ingajak sira lumaris,
 12 370. Sampun lavas ira Radèn Mantri,
 13 sampun awor ^{rasa} ~~rasa~~,
 14 Snèngakèna iku,
 15 sura kania angucap,
 16 ingusun mulih maring swarga,
 17 sampun prapta maring swargi,
 18 371. Mangké mèdal ritèndas ing bontit,
 19 mara maring taman,
 20 tan kawarna ring ènu,
 21 anjugjug maring bèjya,
 42b 22 kagèt Bahadyan tuminghal,
 23 mksah ri tungtung ing liring,
 24 372. Bimuka mangké dé Bahadèn Mantri,
 25 ingiling-ilingan,
 26 manis-manis ing dulu,
 27 aden sira Bahadyan,
 28 Bahadèn Dèwi tuminghal,
 29 manjing ritèndas ing bontit,
- lèngha kapur,
 sarwi sinundang Bahadèn,
 ingukupan jèbad kasturi,
 gandania mrik arun,
 ngusap soca,
 lènglèng sumarèng tiyang.
 saking rasa,
 liyan kang tuhu amangké,
 kang dèn kèsti siyang, lalatri,
 anglawan angrumrum,
 sukur bagya,
 moga tulusakèna.
 Surya-wangsa,
 aja sira gèng wiragé,
 apuranèn kawula Gusti,
 liwat kawlas ayun,
 langkung suka,
 adus mara ring bèjya.
 kalawan Dyah,
 Lènglèng-madamu rowangé,
 Gagar maya Mi Gèdra-sari,
 irika apupul,
 nora kèsah,
 sampun kapedan arsa.
 ring udyana,
 kapanggih ika prènahé,
 nora kèsah siyang lalatri,
 angulati sangu,
 anambuta,
 mara ring jèro ning taman.
 ring udyana,
 kalawan widyadariné,
 polah ira wus silib-asih,
 kariya sirèku,
 sami mambur,
 Ratna-praba kocapan.
 apti adus,
 sampun lumampah Bahadèn,
 pan wus prapting taman Sètsari,
 sarwa nguré gèlung,
 ri ayu nira,
 Radèn Mantri wisurca.
 punang citra,
 umisba-imba solahé,
 atunggulan ring Radèn Dèwi,
 apti nira nambut,
 aglis mantuk,
 Bahadèn amut ing untat.

41b 30	373.	Katinghalan mangké Radèn Dèwi,	sampun manjing,
31		ndan sira Bahadyan,	anambutèndas ing bontit,
32		Radyan sira malayu,	sampun adoh dènia lumaris,
33		muwah Daitya Siluman,	mangké sampun rawuh,
34		penorana katinghalan,	Radèn Dèwi,
35		kelawan tēndas ing bontit,	anèbang Dumanggala.

UPUH DURNAL.

37	374.	Kang Daitya Siluman gadgada manjèlag,	kadi mijil agēni,
38		lat ulat ing soca,	angrak angagēm pèdang,
39		katututan Radèn Mantri,	zing wanantara,
40		Radèn Mantri abalik.	
41	375.	Kang Daitya siluman andèr sakéringan,	Prayatna Radèn Mantri,
42a 1		anarik curiga,	pinèrang punang Daitya,
2		Siluman alé satangkis,	pada lagawa,
3		Radèn manah ing agni.	
4	376.	Katibanan kang Daitya agni ujwala,	wus gēsēng dadi asti,
5		tumuli anjèlag,	ri tēngah ing paprangan,
6		prakasa anambut giri,	ingunda-unda,
7		Radèn ana tarakōna osik.	
8	378.	Tan kocapan kang Ditya sampun pinatian,	muwah sira, maurip,
9		kèwuhan Bahadyan,	tan wruh ngènakēng cita,
10		Radèn Dèwi angling aris,	bèwih umatya,
11		kaka raksasa pati.	
12	379.	Apan urip ira kari anèng umah,	kayu kastuba lèwih,
13		yèn tan sirna ika,	masa mati ya kaka,
14		ingsun amita madungi,	kayu kastuba,
15		sang Dyah wus prapting puri.	
16	380.	Laju wiśadung kayu kastuba ika,	kawarna Radèn Mantri,
17		mapan sampun aprang,	lawan Ditya Siluman,
18		akuyōngan silih okih,	Daitya pinèrang,
19		gēgēr tugēl pah kalih.	
20	381.	Tan kocapan sampun pèjah punang Dai/ ^{tya,}	Radèn Mantri abalik,
21		anglèngsèr lumampah,	sampun prapta ring umah,
42b 22		Bahadèn Dèwi kapanggih,	linggih ing yasa,
23		kangēn ring Ditya Pati.	
24	382.	Satèkané Bahadèn wus tininghalan,	tumurun Radèn Dèwi,
25		sinambut ingēmban,	munggah ring yasa-danta,
26		kadèhan sami angiring,	kèmit ing jogan,
27		tan kawarnabèng latri,	
28	383.	Radèn Mantri pinèngku Dyah Ratna-praba,	tan marya ngerih-arib,
29		dèwa susuhunan,	mulus asihita Pangèran,
30		pawarahēn ingsun singgih,	ajana lawas,
31		ingsun karya angēmasin.	
32	384.	Wini mas nyawan ingsun mulus dè nira,	wias ing wong kasih-anēsih,
33		atilar negara,	lungga anglanglang dèsa,
34		kang kèsti siyang latri,	sira mas nyawa,
35		aran Ratna nēlēhi.	

- 42b 36 385. Yan ring swapĕna pan tan lyan ingan/^{dika,} jatĕnĕn ingsum ari,
 37 aduh mirah ing wang, sampun Gusti karuna,
 38 Bahadĕn Mantrĳa ngarĕki, sang Dyah sĕmu ĕrang,
 39 tumangkula sĕmu tangis.
 40 386. Sampun sira ngangĕn ri pĕjah ing/^{Ditya,} ingsum kang angantĳani,
 41 ngawula sun dĕwa, anghing sawurakĕna,
 43a 1 sakĕcap sun da singgih, sang Dyah matra wĕlas,
 2 awarah sater-asih.
 3 387. Bahadĕn Dĕwi aris dĕ nira angucap, kasĕlĕk dĕ ning tangis,
 4 aduh kaka Mantrĳa, yakti lwir pamupĕna,
 5 aren ingsum kaka Mantri, aja waraha,
 6 Radĕn mangĳa misinggih.
 7 388. Pirang wulan lamanĕ agurwa-gurwan, sampun sira wor asih,
 8 ring jro ning sayana, Radĕn Mantri mijila,
 9 pinarĕk sor ing kamuning, dĕ ning wong ira,
 10 Ki Punta matur aris.
 11 389. Kawu kawula tĕka ring pasraman, winarah ingsum singgih,
 12 dĕ nira sang janggan, Prabhu Tanah Salaka,
 13 anak ira Radĕn Dĕwi, Ratna-kombala,
 14 winarang rĕkĕ aglis.
 15 390. Putra nira sang Prabhu Wadu-nagara, nama nira tuwan Mantri,
 16 Surya-praba sira, punika kang ingarsa,
 17 ring sira Bahadĕn Dĕwi, Ratna-kombala,
 18 sang Batha anampĕni.
 19 391. Badi kabangan Radĕn Surya-kancana, ngrĕngwa warta sang aji,
 20 ring Tanah Salaka, apti nira andona,
 21 amarĕpĕng Sri Bhupati, mityĕ wacana,
 22 suka ngĕmasin pati.
 23 392. Tan kocapan pagunĕn ira Bahadyan, sampun manjing ing puri,
 43b 24 asĕmu sungkawa, Bahadĕn Ratna-praba,
 25 ane pasmu amita manis, peran marmanta,
 26 tĕka asĕmu runtik.
 27 393. Radĕn Mantri aris dĕ nira angucap, narna ning sun Dyah ari,
 28 arupa duh kita, Prabhu Tanah Salaka,
 29 adrĕwĕ putra sawiji, pinacang-pacang,
 30 maring Wadu-nagari.
 31 394. Mapan ingsum olih Dyah Ratna-kombala, wontĕn janji sang aji,
 32 yĕn pĕjah wuwaya, asunga anak ira,
 33 anging citan ningsun singgih, andona yuda,
 34 dosanĕ tan astiti.
 35 395. Radĕn Dĕwi aris dĕ nira angucap, kawula^ĕ ndĕta misinggih,
 36 lĕbokmĕng cucupwa, ĕwuh ing mara dĕsa,
 37 manawi wontĕn trigami, Bahadĕn Mantrĳa,
 38 arsa sira misinggih.
 39 396. Radĕn Dĕwi animpĕn raja busana, mungwing cucupu manik,
 40 sang Dyah umanjinga, pan sampun sinimpĕn,
 41 dĕ nira Bahadĕn Mantri, mungwing musĕlat,
 42 kadĕhan arsa angapi.

- 43b 43 397. Pan Ki Punta anggawa taru kastuban, ndika Bahadèn Mantri,
 44 sampun mangkat sira, prapta tengah ing wana,
 44a 1 kewarnaha Sri Bhupati, Gajah payasan,
 2 aden mangkat sang aji. warta,
 3 398. Sampun sira sang Natha angrèngwa/ pèjah rakeasa Pati,
 4 citané sang Natha, sapa kang amatyana,
 5 sang Prabhu anda urip, ngawulakèna,
 6 angaturakèn putri. sen,
 7 399. Ryangkat ira sang Prabhu Gajah paya/ sampun umungwing asti,
 8 Mantri lan Lulurah, setriya para tanda,
 9 saha sanjata gumirih, tan warnèng ewan,
 10 prapta tengah ing adri. alas,
 11 400. Kus kapèndak Bahadèn Mantrya ring/ prayatna Badèn Mantri,
 12 gipih atakona, Ki Punta lumampaha,
 13 sapa arané wong iki, èndi paranta,
 14 kadya mangkata jurit.
 15 401. Ingsun wong Gajah-payasan umiring^{an} ndika Sri Barapati,
 16 mangkat ngulatana, kang amèjah I Daitya,
 17 Siluman arsa sang aji, ngawulakèna,
 18 Ki Punta malaywa glis.
 19 402. Angaturana wrèta ning wong^t inanya, sampun tinata sami,
 20 arsa sira Radyan, kagèt prapta sang Natha,
 21 katinghalan Radèn Mantri, dadi marèka,
 22 sang Natha ngandika aris.
 23 403. Iki sapa katèwua jro ning kanana, Radèn Mantrya ngling aris,
 24 ri wruhanta bapa, ingsum wong Surya-wangsa,
 44b 25 putra nira Sri Bhupati, Gajah-kumuda,
 26 nama nira sang aji. Siluman,
 27 404. Napan ingsum amèjah kang Daitya/ liwat arsa sang aji,
 28 angrèwa andika, rinangkul sira Radyan,
 29 duh mas nyawa ingsum Gusti, moga tulusa,
 30 ngawula ingsum singgih.
 31 405. Riwruhanta ana ta pratidnya ning wang, sapa kang amèjahi,
 32 rakeasa Siluman, ingsum ngawulakèna,
 33 pan liwat sèkèl ing ati, kawawèng Daitya,
 34 marmené sor ajurit.
 35 406. Ègar garjita Radèn Surya-kancana, ngrèngwan dika Brèpati,
 36 ari sumawura, swèca manira bapa,
 37 andika nira sum iring, napan manira,
 38 wong papa kawèlas asih.
 39 407. Lamon sira mulus sih mapas sarira, pedalan ingsum iki,
 40 bètah sinakitan, mangkè wruhanta bapa,
 41 ingsum mrèpèng Sri Bhupati, Tanah Salaka,
 42 dosané tan astiti.
 43 408. Dadi Sumawur Prabhu Gajah-payasan, kawula nda singgih,
 44 lamun mongkono, aharon linakokèna,
 45 pilih kang sadya ning ati, diratan daga,
 45a 1 mongsi wrèta ning ati.
 2 409. Tangèh yan warna polah ira sang Natha, kalawan Radèn Mantri,
 3 téguh ing amitra, sampun mangkat Bahadyan,
 4 kalawan Sri Barapati, sabala nira,
 5 adèrèbèsan atri.

- 45a 6 410. Mēh kadungkap tēpi siring ing nagara, Tanah Salaka nēki,
 7 araryan Bahadyan, mangkē agugunēman,
 8 kalawan Sri Narapati, Mēntri lan satriya,
 9 makadi rakryan Patih.
 10 Aptin ingsum anggrēmkēng Sri Narēndra, anghing aywa gigisin,
 11 wontōn pratiwimb^{nia}, nguni sang Mēganada,
 12 duk amrēpē Indra layi, kaparēpēkan,
 13 rimbit akvēh tinolih.
 14 411. Mangkē sumawur Prabhu Gajah-payasan, atutan^d ika twan Mēntri,
 15 alah ing Sang Hyang Indra, dēn ikang Mēganada,
 16 wontōn muwah kang ginupit, ring Kamandaka,
 17 punika dēn pilih. uwaya,
 18 412. Kadzangga ning mong andon nggwa ning/ mati mong tan panyati,
 19 yēn uwaya ndona, mara uwah ing wyagra,
 20 uwaya ngēmasi pati, tan wring bayania,
 21 apan tanwruh ing dēsi.
 22 413. Aptin ingsum sira akona jatiya, ri^{ng} Sira Sri Bhupati,
 23 ring Tanah Salaka, darma yuda ginēgwan,
 24 xoro phalanē binukti, yēn amēnānga,
 45b 25 pējah swarga pinanggih.
 26 414. Radēn Mēntri aris dē nira angucap, atut andika Brēpati,
 27 Punta sérēnē, Jamangkē mangkata,
 28 matur^{gr} ing Sri Bhupati, Tanah Salaka,
 29 ingsum amrēp ing bēnjing.
 30 415. Paran karsa had nira Sri Haranatha, Ki Punta mangka aglis,
 31 tan kawarnēng marga, prapting Tanah Salaka,
 32 jumug marēng sitinggil, ndan Sri Narēndra,
 33 oēdēng ira tinangkil. kryen,
 34 416. Ring pangastriyan pēpēk para tanda xa/ lan juru Adi Mēntri,
 35 makadi sang dwija, kagēt prapta Ki Punta,
 36 marēkēng Sri Narapati, sahatur sēmbah,
 37 ingutus patik aji.
 38 417. Dēnē rarak paduka Sri Franc swara, nginēn patik Brēpati,
 39 arsa nira Bahadyan, yan kari ni ring bēnjang,
 40 angamukēng Sri Bhupati, marmānē mangka,
 41 sang Prabhu lan lalyēng janji.
 46a 1 418. Radēn Dēwi pinacang-pacang dē nira, kalawan Radēn Mēntri,
 2 ring Wadu nagara, paran kardi sang Natha,
 3 tēka anguwah ing budi, nora ginēgwan,
 4 sasana ning Brēpati.
 5 419. Kanggēk sang Natha kapēgana ring cita, suwē sira tan pangling,
 6 wēkasan angucap, Punta ōndi Radēn Mātrya,
 7 nora ingsum mapi lali, sinēnggwa ring wang,
 8 sira kon marētriki.
 9 420. Anonemah ani Ki Ratna-kombala, sinēnggwa Radēn Mēntri,
 10 wus mantuk ing rajya, warna nira sanunggal,
 11 waluya Bahadēn Mēntri, norana wival,
 12 ingsum tēka ngadyani.

- 46a 13 421. Ki Punta angucap kalingané mangka, dahat murka Brépati,
 14 tan wanda ring bènjang, bhumi Tanah Salaka,
 15 atémahan sagara gètih, gunung kunapa,
 16 dè nira Radèn Mantri.
- 17 422. Sampun kèsah Ki Punta tan papamitan, tan kawarna ring margi,
 18 ndan Sri Naranatha, akon nètég tangara,
 19 kagèt wong ing sanagari, prapta hëwonan,
 20 saha watang suligi. tryan,
- 21 423. Wus dbèkkan kang wong jro ning pangas/ tókèng pasar wus énti,
 22 dbèk punang bala, wus arégép saha gagaman,
 46b 23 Ki Punta muwah winarni, prapta maréka,
 24 ring sira Radèn Mantri.
- 25 424. Sampun tinata ndika nira sang Natha, ring sira Radèn Mantri,
 26 adan sira Rahadyan, kalawan Sri Narèndra,
 27 sampun sama mungging asti, saupacara,
 28 panganggóné linéwih.
- 29 425. Wadwèng Gajah-payasan émbuh tékanis, adulur-dulur prapti,
 30 Mantri lan setriya, Radèn Mantri angucap,
 31 sèdèng mangkata puniki, kang bala sawe,
 32 lumakwaha karibin.
- 33 426. Wus kadungkap tēpi siring ing nagara, irika sira jurit,
 34 akèdik kang lawan, wadwèng Tanah Salaka,
 35 malayu maring nagari, awarah wréta,
 36 ring sira rakryan Fatih.
- 37 427. Kèn Apatih umarékèng Sri Narèndra, kawula atur singgih,
 38 nènggèh sampun rusak, kocapa minggir désa,
 39 rinènkèng Radèn Mantri, sakaring wètan,
 40 punapa karsa sang aji.
- 41 428. Sri Narèndra asru dè nira angucap, ako sang para Mantri,
 42 pamangkata kita, nènggèh paminggir désa,
 43 mangké alah wus kalindih, lah papagakéna,
 44 adan mangké dèn aglis.
- 45 429. Para Mantri sampun sama adansara, panganggóné linéwih,
 47a 1 sama munggang kuda, bubar ring panangkilan,
 2 agya lampahnia lumaris, wus tókèng paran,
 3 tēpi sampun kalindih. arsa,
- 4 430. Mangsèh wadwèng Tanah Salaka ring/ unyang swara ning bédil,
 5 lawan tatabuhon, gubar béri asimban,
 6 sampun apagut kang jurit, pada lagawa,
 7 ramé kang prang silyokih.
- 8 431. Badi kasoran balèng Tanah Salaka, ginèrèk dè ning ari,
 9 malaywa sasaran, akèh atawan brana,
 10 dawut payung tan panolih, tókèng nagara,
 11 awurahan ring margi.
- 12 432. Radèn Mantri Surya-kancana ngandika, isten ingsum bapa ji,
 13 aja araryana, lawan iki wus bubar,
 14 lah tutàn aywa gigisin, tókèng nagara,
 15 sampun lumampah aglis.

- 47a 16 433. Sri Narēndra kapyuhan sira tuminghal, rerut ing mala ajrih,
 17 akon tumandaga, Patih Tumōnggung Dē mang,
 18 lan sagung ing para aji, para satriya,
 19 muwah sang kuwu dēsi.
 20 434. Sri Narēndra angra duk raja busana, sampun umungwing asti,
 21 wus kēsahēng raja, ingiring sopacara,
 22 luir bubur kang Prathivi, kiōciking watang,
 23 tatahuan gumirih.
- 47b 24 435. Sri Narēndra kari ring sor ing wandira, muwah paradi Mantri,
 25 mangkat lumuraga, Patih Tumōnggung Dē mang,
 26 wus apagut punang jurit, ramēn ikang prang,
 27 akwēh ngēmas ing pati.
 28 436. Tan kocapan kang prang awocak-ocakan, silih tindih lumindh,
 29 anōdang y inōdang, anuwēk tinwēkan,
 30 amanah ya pinanah, amatang ya winatang,
 31 asing sor tan urung mati. sa,
 32 437. Kawaraha sang Natha ring Surya-wang/ tēkēng Wadu-nagari,
 33 wus angrēngwa wrēta, Prabhu Tanah Salaka,
 34 rinēmēkēng Sri Bhupati, Gajah-payasan,
 35 mēh tēkahēng nagari.
 36 438. Cipih sang Natha akon anōmbang tangara, gēgēr tang bala prapti,
 37 Mantri lan satriya, makadi rakryan Patya,
 38 lan sagung ing para aji, tēkēng pangastryan,
 39 abōbōlēk lumindh.
 40 439. Sri Narēndra sampun angrangauk busana, akampuh sutra rangdi,
 41 tinrap ing parade, cinitra gaganggonan,
 42 lōnging lancingan giringsing, akris kaputran,
 43 alandēyan mas adi.
 44 440. Dēk jinawa dē ning nawa ratna, asēlut mirah adi,
 48a 1 anting-anting ratna, pangkaja lan widurya,
 2 tuhu Prabhu jayēng tulis, mijil sang Natha,
 3 sopacara lēp asri. lan,
 4 441. Sapraytanē sang Prabhu ring panangki/ sampun sira alinggih,
 5 sor ing tunggana, rakryan Patih marēka,
 6 makadi sang apa linggih, umunggwēng arsa,
 7 kasinoman hēng uri.
- 8 AYUN SINOMI.
 9 442. Sang Natha agugunēman, miwēka sandi ning geti,
 10 tan kocap sira sang katong, muwah ring Wadu-nagari,
 11 mangkē sira winarni, sang atēngnan Jayēng-ayu,
 12 Bahadēn Surya-praba, nama nira Badēn Mantri,
 13 sampun ayas, kalawan sira bun ire.
 14 443. Anganggo kaprajuritan, kuda sampun dēn titihin,
 15 kalawan Bahadēn ino, bhuai Salaka dēn ungi,
 16 akwēh kang angiring, sēsēk salwan ing kang ōnu,
 17 kedi kusuma salas, tuwa lēp kagiri-giri,
 18 kagēt rawuh, ana ring Tanah Salaka.

48a 19 444. Jumujug sirèng pangastryan,
 20 tumurun Bahadyan karo,
 21 sampun akon atilik,
 48b 22 kalawan Sri Narèndra,
 23 nden sang Prabhu,
 24 445. Kawula matur Pangèran,
 25 ring pangastryan Radèn ino,
 26 muwah tingkeh ing jurit,
 27 sang Batha ngandika lon,
 28 akèh antu,
 29 446. Wus mangel punang utusan,
 30 anèggèh sira sang katong,
 31 kang prang sampun kalindih,
 32 ingsun amit Pangèran,
 33 sampun luyu,
 34 447. Lah pamangkata Pangèran,
 35 upacara asri tinon,
 36 dawuh pisan duk prapting,
 37 aprang sira ring Kulon,
 38 anèng uri,

kalawan sakwèh ing Mantri,
 alinggih sor ing katangi,
 èndi prènah ingacucuh,
 kang kinon wus mangkat agis,
 katèwva sor ing wandira,
 andika Bahadèn Mantri,
 pun apa karsa sang aji,
 nden kawula pukulum,
 sampun luyu wong ajurit,
 mèh tèka rikanan ing wang.
 matur ring Bahadèn Mantri,
 anganti sor ing waringin,
 Radèn Mantri aris Matur,
 amètonana ajurit,
 paprang ira Sri Narèndra,
 adan mangké Radèn Mantri,
 tuhu lèp kagiri-giri,
 rananggana mapan sampun,
 wus atangkèp ikang jurit,
 tinèmbangan Smarandana.

OPUH SMARANDANAĀ.

39
 40 448. Ramé nikang sili kris,
 49a 1 atindih-tindih tèkané,
 2 tumandang maring arsa,
 3 singkapara gira gèpang.
 4 449. Bahadèn Wadu-nagari,
 5 nitihin kuda banarong,
 6 kalawan Sri Narèndra,
 7 midèr sira kulilingan.
 8 450. Tan kocapa sang ajurit,
 9 mangké mangkata sang katong,
 10 muwah para di Mantrya,
 11 tatabuhan munis simban.
 12 451. Lan pangik ing kuda asti,
 13 ta-mbur mwang bèri gumuruh,
 14 sampun prapta sang Batha,
 15 araryan Wèten ing rajya.
 16 452. Ana matur ring Bhūpati,
 17 ari paduka sang katong,
 18 muwah Bahadèn Mantrya,
 19 mangké adana dèn ènggal.
 20 453. Mangké mangkat Sri Bhupati,
 21 ring Wèten sira anglurug,
 49b 22 Prabhu Gajah-payasan,
 23 akwèh lawan mangké prapta.

nora kètung kwèh ing pèjah,
 sang Batha Gajah-payasan,
 tandang ira agulagul,
 amapag sira ring arsa,
 sampun sira rēp-arēpan,
 kang turangga silih sawut,
 nden sang Batha Surya-wangsa,
 kalawan sagung ing Batha,
 sasikèp sajuru-juru,
 awor lan krècik ing watang,
 awor lawan kèndang cina,
 ri tèpi ning nagara sang ulun,
 punapa karsa sang Batha,
 nèggèh kapésan ayuda,
 sang Batha ngandika asru,
 kalawan sagung ing bela,
 sampun kèdèran kalawan,
 matura ring sang abagus,

- 49b 24 454. Muwah sira Sri Bhupati,
 25 angadwa bela sang katong,
 26 gubar bëri asimban,
 27 tumandang tur maring arsa.
 28 455. Sampun apagut kang jurit,
 29 sawe tan pëndah gunung,
 30 Badyan aprang anacah,
 31 satriya lan para Batha.
 32 456. Sang Batha^t inigas muwrin-wrin,
 33 pinéñh ing Radèn ino,
 34 Ki Punta matur sëmbeh,
 35 angurunga mangké yuda.
 36 457. Rama kawula tinolih,
 37 muwah sira sang ahulun,
 38 akon sira ngurunga,
 39 tème nguntat Dangdang-gula.
- (PUH DANGDANG-GULA).
- 40 458. Tan kawarna mangké punang jurit,
 41 Ki Punta ika,
 42 sang Batha kagyat andulu,
 50a 1 muwah rakryana Patya,
 2 aduh anak ingsum nyawa,
 3 Radèn Mantri^a anèng èndi,
 4 459. Ki Punta suwur sarwa nangis,
 5 nira sang Batha,
 6 Radèn Mantri piniku,
 7 marma nira Rahadyan,
 8 maring Prabhu Tanah Slaka,
 9 adréwé anak sanunggil,
 10 460. Wontèn janjiné Sri Narapati,
 11 sapa umatyana,
 12 ing asungan tuan Galuh,
 13 dèn ira Radèn Mantrya,
 14 pinacang-pacang kang putra,
 15 kalawan Rahadèn Mantri,
 16 461. Sang Batha ika ngandika aris,
 17 ajana dadawan,
 18 mangké sira sang Prabhu,
 19 Surya-kencana nama,
 20 kalawan Rahadèn Mantrya,
 21 Tanah Salaka sang aji,
 50b 22 462. Wus amanggih lawan Radèn Mantri,
 23 Radèn tinangisan,
 24 Radèn Mantri amurus,
 25 apen dènda ning Sang Hyang,
 26 kaka Punta uripakèna,
 27 bala nira Sri Bhupati,
- Surya-wangsa mangké ngucap,
 w
 umyang sara ning gamlan,
 kang bala sampun lumaju,
 kalangkung ramèn ikang prang,
 kadi sagara rudira,
 mapan akwèh sira antuk,
 mangké ènti bala nira,
 lan Prabhu Gajah-payasan,
 nda kawula pukulun,
 Ki Patih punika nyawa,
 Rahadèn Mantri angucap,
 ènti wlas ring sang ahulun,
- mangké wusan,
 ring sang Prabhu Surya-wangsa,
 èling ring Ki Punta wus prapti,
 Ki Punta dèn rangkul,
 mangké prapta,
 nora parèng lan sira.
 angrangkul pada,
 kawula kièn marangké,
 kang linawan uni ajurit,
 yuda kang winangun,
 ndan sang Ratu,
 ing anèt ing wuwaya.
 ring Rahadyan,
 punika wuwaya röké,
 pan wus pèjah wuwaya-pati,
 ndan sira sang Prabhu,
 mapan sampun,
 maring Wadu-nagara.
 saha waspa,
 apen titah ing Hyang röké,
 mara maring Rahadèn Mantri,
 wus ira tatèmu,
 ten kocapan,
 Rahadyan Wadu-nagara,
 tèngah ing prang,
 dè ning para aji kabèh,
 sampun sira karuna singgih,
 lah mènèng pukulun,
 dèn watra,
 dè ning kayu kastuba.

- 50b 28 463. Ki Punta mangké awèh wos adi, ring kunapa,
 29 muwah awuripa, saha-gung ing bala kabèh,
 30 sang Natha arsa ndulu, kasaktèné Rahadèn Mantri,
 31 ndan sira para Natha, sampun sama mètuk,
 32 ring nagara sowang-sowang, sama muji,
 33 kasaktèné Radèn Mantri, Surya-kancana,
 34 464. Kawarnaha mangké Sri Bhupati, Surya-wangsa,
 35 kalawan Rahadyan, sang Prabhu langkung sukané,
 36 ana malih winuwus, Prabhu Gajah-payangan,
 37 anènggih ngaturakèna, Dyah Putra sang hulun,
 38 xoro anak ayu mènak, sang atèngzan,
 39 Raga-salaga sang putri, ayu lwir citra molah,
 40 465. Ratna-kombala sampun pinanggih, ring Rahadyan,
 41 muwah Ratna-praba, sampun binukahta mangké,
 42 ring cucupu wus samètu, warna nira tuhu ya lèwih,
 51a 1 mapan sampun winarang, muwah kang winuwus,
 2 Rahadyan Wadu-nagara, wus inungan,
 3 punika putri kakalih, Dyah Wira-laga Salaga,
 4 466. Tan kocapa sira Radèn Mantri, Surya-praba,
 5 sampun jumèhènga, ring Wadu-nagara rèké,
 6 ring Surya-wangsa iku, Radèn Mantri mangkya gumanti,
 7 tan warna polah ira, sampun ngadèg Batu,
 8 purna salwa ning nagara, nora èwèh,
 9 pandiri nira twan Mantri, sang Natha sampun maktah,
 10 467. Cangkah cumangkah mangrancana gurit, tatwa iku,
 11 mangké inèbangan, dèn agung pengampurané,
 12 sakwèh ikang angrungu, kang amaca dèn sami singgih,
 13 miwah ikang amurat, dèn sami rahayu,
 14 olih ing wong kaprapancan, menah ganggu,
 15 sabran dina tan sèng kingking, ten wring rasa ngènaka.
 16 Puput sinurat ring dina, Wra., Wa., wara Pujut, sasih Kasa, tang, ping
 17 10, santosakèna irupèng Aksara iki, kurang lèwih yèn kirang swèca ngawawè-
 18 hin, yèn lèwih ènak ngirangin. ANG UNG MANG.